

SALMAN RUSTIDIE

L'ENCANTADORA
DE FLORÈNCIA

AMB L'ÚLTIMA LLUM DEL DIA EL LLAC ENCÈS

Amb l'última llum del dia el llac encès sota la ciutat palatina semblava un mar d'or fos. Un viatger que hi arribés a l'hora de la posta —el viatger hi arribava, ara, pel camí que vorejava el llac— es pensaria que s'acostava al tron d'un monarca tan fabulosament ric que es podia permetre llançar una part del seu tresor en una fondalada gegant per enlluernar i atemorir els seus hostes. I tot i que el llac d'or era immens, només devia ser una gota del mar d'una fortuna molt més gran —la imaginació del viatger no podia arribar a fer-se una idea de la mida de l'oceà-mare!—. No hi havia guardians als límits d'aquelles aigües d'or; volia dir això que el rei era tan generós que permetia, sense traves, a tots els seus súbdits, i potser fins i tot als forasters i als visitants com el mateix viatger, extreure un regal líquid del llac? Devia ser un príncep entre els homes, un autèntic Prevere John¹ amb un reialme perdut de cançons i faules de meravelles impossibles. Potser la font de l'eterna joventut (va conjecturar el viatger) es trobava entre les muralles de la ciutat?

---

1. La llegenda del Prevere John parla d'un patriarca i rei cristià que governava una nació cristiana perduda entre els musulmans i els pagans d'Orient. Suposadament descendent dels tres Reis Mags, era un governant generós i un home virtuos, i el seu reialme era ple de riquesa, d'éssers estranys i de meravelles com la Font de l'Eterna Joventut i, a més, limitava amb el Paradís Terrenal. Entre els seus tresors hi havia un mirall on es podien veure totes les seves províncies. Era un símbol, per als cristians europeus, de la universalitat de l'Església, que transcendia la cultura i la geografia per englobar tota la humanitat en una època en què les tensions ètniques i interreligioses feien que aquesta possibilitat semblés llunyana. (N. de la T.)

Potser fins i tot la llegendària porta del Paradís Terrenal era a l'abast, en aquell lloc? Però llavors el sol es va colgar darrere l'horitzó, i l'or es va enfonsar sota la superfície de l'aigua i va desaparèixer. Les sirenes i les serps custodiaren l'astre fins a l'arribada de l'alba. Fins llavors, l'aigua seria l'únic tresor disponible, un regal que el viatger assedegat va acceptar amb agraïment.

El foraster anava amb un carro tirat per bous, però en comptes d'estar assegut als bastos coixins de l'interior, anava dret com un déu, agafat a la barana de l'estructura de fusta calada del carro amb una mà despreocupada. Un viatge amb carro de bous no era pas plàcid, ja que el carro de dues rodes botava i anava d'un cantó a l'altre al ritme de les peülles de les bèsties i, a més, estava a la mercè dels capricis del camí que tenia sota les rodes. Era fàcil que un home dret caigués i es trenqués el coll. Així i tot, el viatger anava dret i se'l veia despreocupat i satisfet. El cotxer ja feia estona que havia desistit de fer-li crits, i al principi havia pres per ximple el foraster –si volia morir a la carretera, era cosa seva, i en aquestes contrades ningú no el compadiria–. Ben aviat, però, el desdeny del cotxer es va convertir en una admiració a contracor. Potser sí que aquell home era ximple, i fins i tot es podia dir que tenia una cara de boig excessivament bonica i que portava una roba de boig que no li esqueia gens –una jupa de pell de rombes de colors, amb aquella calor!–, però el seu equilibri era immaculat, admirable. Els bous avançaven penosament, les rodes del carro passaven sobre pedres i clots, però l'home dret amb prou feines es gronxava i, fos com fos, aconseguia tenir un posat elegant. Un boig elegant, va pensar el cotxer, o potser no en té ni una arrel, de boig. Potser és algú que s'ha de tenir en consideració. Si tenia un defecte, era el de l'ostentació, el de voler ser no només ell mateix, sinó també una representació d'ell mateix i, per aquests verals, va pensar el cotxer, tothom ho és una mica, d'aquesta manera, o sigui, aquest home potser no és tan foraster com això. Quan el passatger li va dir que tenia set, el cotxer va anar fins a la riba del llac, va portar-

li aigua en un bol fet amb una carbassa buidada i envernissada, i el va donar al foraster perquè l'agafés, com si fos un aristòcrata a qui s'havia de servir.

–Quedeu-vos aquí, com un senyor, que jo salto del carro i corro a servir-vos –va dir el cotxer, arrufant les celles–. No sé per què us tracto tan bé. Quin dret teniu, a donar-me ordres? I què sou? No pas un noble, per descomptat, perquè no aniríeu amb aquest carro. Però en teniu l'aire. Deveu ser un bergant.

L'altre bevia amb ganes de la carbassa. L'aigua li regalimava per les commissures de la boca i li feia una barba líquida sobre el mentó. En acabat li va tornar la carbassa buida, va fer un sospir de satisfacció i es va eixugar la barba.

–Què sóc? –va dir, com si parlés sol, però fent servir la manera de parlar del cotxer–. Sóc un home amb un secret, vet aquí. Un secret que només poden sentir les orelles de l'emperador.

El cotxer va quedar més tranquil: aquell home era boig. No hi havia cap necessitat de tractar-lo amb respecte.

–Guardeu-vos el secret –va dir–. Els secrets són per a les criatures i per als espies.

El foraster va baixar del carro davant del caravanserrall, on començaven i acabaven tots els viatges. Era sorprenentment alt i portava una bossa de viatge.

–I per als bruixots –va dir al conductor del carro de bous–. I també per als enamorats. I per als reis.

Al caravanserrall tot era enrenou. Hi havia animals domèstics: cavalls, camells, bous, ases, cabres, i altres animals salvatges que corrien per on volien: micos xisclaires, gossos sense amo. Lloros cridaners que explotaven al cel com focs artificials verds. Els ferrers feien la seva feina, i els fusters, i a les adrogueries dels quatre costats de la immensa plaça hi havia homes planejant viatges, proveint-se de queviures, espelmes, oli, sabó i cordes. Camàlics amb turbant, camisa vermella i *dhoti* corrien d'un cantó a l'altre sense parar amb farcells de mida i pes impossible sobre el cap. Hi havia una contí-

nua càrrega i descàrrega de mercaderia. Aquí es trobaven llits per a una nit a bon preu, llits de fusta i corda amb matalassos aspres de crin de cavall, col·locats en rastelleres militars sobre la teulada dels edificis d'una sola planta del voltant del caravanserrall, llits on un home ajagut podia veure el cel i creure's diví. Més enllà, a l'oest, hi havia els camps remorosos dels regiments de l'emperador que acabaven de tornar de la guerra. A l'exèrcit no se li permetia entrar a la zona dels palaus i s'havia de quedar aquí, als peus de la muntanya reial. Un exèrcit desenfeinat que havia tornat recentment de la batalla s'havia de tractar amb cautela. El foraster va pensar en l'antiga Roma. L'emperador no confiava en cap soldat que no pertanyés a la seva guàrdia pretoriana. El viatger sabia que hauria de ser molt convincent en la qüestió de la confiança. Si no, moriria aviat.

No gaire lluny del caravanserrall, una torre tatxonada amb ullals d'elefant assenyalava el camí de les portes del palau. Tots els elefants eren propietat de l'emperador, i clavant-ne els ullals a la torre demostrava el seu poder. Comptel!, deia la torre. Entreu al reialme del Rei Elefant, un sobirà tan ric en paquiderms que pot dilapidar les dents d'un miler d'animals només per decorar-me. En aquella exhibició de poder de la torre, el viatger hi va reconèixer la mateixa mena d'extravagància que cremava al seu propi front com una flama o una marca del Diable; però el constructor de la torre havia convertit en força aquella qualitat que, en el viatger, sovint semblava una flaquesa. El poder és l'única justificació d'una personalitat extravertida?, es va preguntar el viatger, i no s'ho va poder respondre, però tenia l'esperança que la bellesa pogués ser una altra excusa, ja que ell era decididament bell, i sabia que la seva imatge tenia un poder especial.

Més enllà de la torre dels ullals hi havia un gran pou, i més amunt un enorme i complex sistema per a la recol·lecció, dipòsit i bombament d'aigües al servei del palau de múltiples cúpules que hi havia al cim de la muntanya. *Sense aigua no som res*, va pensar

el viatger. *Fins i tot un emperador, sense aigua, es convertiria ràpidament en pols. L'aigua és l'autèntic monarca i tots som els seus esclaus.* Una vegada, a Florència, la seva terra, havia conegut un home que podia fer desaparèixer l'aigua. El prestidigitador omplia d'aigua una gerra fins a dalt de tot, deia unes paraules màgiques, tombava la gerra de cap per avall i, en comptes de líquid, en vessava roba, un doll de mocadors de seda de colors. Era un truc, per descomptat, i abans de la nit, ell, el viatger, havia aconseguit que l'altre li revelés el secret i se l'havia guardat amagat entre els seus propis misteris. Era un home de molts secrets, però només en tenia un d'adequat per a un rei.

El camí fins a les muralles de la ciutat s'enfilava àgilment per la falda del turó i, quan el va haver pujat, va veure la mida del palau on havia arribat. Estava clar que era una de les grans ciutats del món, més gran, li va semblar, que Florència, Venècia i Roma, més gran que cap ciutat que el viatger hagués vist. Havia estat a Londres, una vegada; també era una metròpoli més petita que aquesta. A mesura que la llum minvava, la ciutat semblava créixer. Hi havia ravalats atapeïts apinyats a la banda de fora de les muralles, els muetzins feien la crida des dels minarets i, en la llunyania, veia els llums d'hisendes immenses. Van començar a cremar focs en la penombra, com avisos. Des de la cúpula negra del cel arribava, en resposta, el foc dels estels. *Com si la terra i el cel fossin exèrcits preparant-se per a la batalla, va pensar. Com si els campaments dels dos bàndols passessin la nit en silenci, esperant la guerra de l'endemà.* I ni en tot aquell formiguer de carrers ni en cap d'aquelles cases dels poderosos de les planes de més enllà no hi havia ningú que hagués sentit el seu nom, ningú que estigués disposat a creure's la història que els explicaria. Però els l'havia d'explicar. Havia travessat el món per explicar-la, i l'explicaria.

Caminava a grans gambades i atreia moltes mirades curioses, tant per la seva alçada com pels cabells rossos indiscutiblement bruts que li queien al voltant de la cara com les aigües daurades

del llac. El camí s'enfilava, passada la torre dels ullals, fins a un portal de pedra amb dos elefants encarats en baix relleu. Per aquest portal, que era obert, arribaven sorolls de gent que jugava, menjava, bevia i feia gresca. A la porta de Hatyapul hi havia soldats de guàrdia, però estaven en posició relaxada. Les barreres reals eren més endavant. Aquest era un lloc públic, un lloc per a trobar-se amb gent, comprar i satisfer-se. Els homes li passaven pel costat a corre-cuita, empesos per la gana i la set. A banda i banda del camí de lloses entre el portal exterior i l'interior hi havia fondes, tavernes, parades de menjar i xarlatans de tota mena. S'hi feia la feina eterna de comprar i vendre. Roba, eines, galindaines, armes, aiguardent. El mercat principal era a l'altra banda de la porta menor que donava al sud. Els habitants de la ciutat compraven allà i evitaven aquest lloc, que era per als forasters ignorants que no sabien el preu de les coses. Aquest era el mercat dels estafadors, el mercat dels lladres, estrident, car, menyspreable. Però els viatgers cansats que no coneixien la distribució de la ciutat i que no estaven disposats a donar la volta per l'exterior de la muralla fins al basar més gran i amb més bons preus, no tenien cap altra opció que tractar amb els mercaders de la porta dels elefants. Les seves necessitats eren simples i peremptòries.

Els pollastres vius cridaven de por, penjats de cap per avall, esbategant amb els peus lligats, esperant l'olla. Per als vegetarians hi havia altres marmites, més silencioses: la verdura no cridava. I eren veus de dona allò que el vent portava al viatger, bullicioses, provocadores, seductores, rient-se d'homes invisibles? Era olor de dona, allò que ensumava a la brisa del vespre? Era massa tard per anar a veure l'emperador aquella nit, en tot cas. El viatger tenia diners a la butxaca i havia fet un viatge llarg, ple de marrades. Era la seva manera de fer: avançar cap al seu objectiu indirectament, amb moltes digressions i divagacions. Des que havia desembarcat a Surat havia passat per Burhanpur, Handia, Sironj, Narwar, Gwalior i Dholpur fins a arribar a Agra, i des d'Agra fins aquí, la nova

capital. Ara volia el llit més confortable que pogués trobar, i una dona, preferiblement sense bigoti, i finalment una bona quantitat d'oblit, de l'escapada d'un mateix que no es pot trobar mai en braços d'una dona, sinó només en un bon licor ben fort.

Més tard, quan va haver satisfet els seus desitjos, va dormir en una perfumada casa de putes, roncant vigorosament al costat d'una meuca insomne, i va somiar. Podia somiar en set llengües: italià, espanyol, àrab, persa, rus, anglès i portuguès. Havia anat agafant llengües de la mateixa manera que els mariners agafen malalties; les llengües eren la seva gonorrea, la seva sífilis, el seu escorbut, la seva malària, la seva pesta. Tan bon punt es va adormir, mig món es va posar a barbotejar dintre del seu cap, a explicar històries meravelloses de viatgers. En aquest món a mig descobrir, cada dia arribaven notícies de nous encanteris. La poesia somiadora de la quotidianitat, reveladora i visionària, encara no havia estat esclafada per la realitat prosaica i estreta de mires. Narrador de relats, ell mateix havia abandonat casa seva empès per històries meravelloses, i per una en particular, una història que el podia fer ric o li podia costar la vida.

A BORD DEL VAIXELL PIRATA
DEL MILORD ESCOCÈS

A bord del vaixell pirata del milord escocès, l'*Scáthach*, que portava el nom d'una fabulosa deessa guerrera de Skye, una nau amb una tripulació que havia passat molts anys robant i saquejant feliçment els mars d'Espanya però que ara es trobava de camí cap a l'Índia per assumptes d'estat, el lànguid polissó florentí s'havia salvat de ser llançat directament al Riu Blanc de l'Àfrica del sud posant una serp d'aigua viva a l'orella sobresaltada del contramestre i llançant després la serp d'aigua per la borda. L'havien trobat sota una llitera del castell de proa set dies després que el vaixell doblés el cap Agulhas, al capdavall del continent africà, amb un perpunt i unes malles de color de mostassa, i embolicat amb un abric d'arlequí, fet de retalls de pell en forma de rombe, de colors llampants, abraçat a una petita bossa de viatge, profundament adormit, roncant sorollosament, sense fer cap esforç per amagar-se. Semblava totalment disposat a deixar-se descobrir, i es veia que confiava plenament en els seus poders de persuasió i d'encanteri i en el seu atractiu. Ja l'havien portat fins molt lluny, al capdavall. I es va revelar com un bon prestidigitador. Convertia les monedes d'or en fum, i el fum groc una altra vegada en or. Una gerra d'aigua fresca posada de cap per avall abocava un doll de mocadors de seda. Multiplicava els pans i els peixos amb un parell de gestos de la seva mà elegant, un acte blasfem, naturalment, però els mariners famèlics l'hi perdonaven fàcilment. Senyant-se a corre-cuita per protegir-se contra la possible ira de Jesucrist per deixar que aquell obrador de miracles modern li usurpés el lloc,

endrapaven aquell dinar inesperadament abundant, tot i que teològicament nociu.

El mateix milord en persona, George Louis Hauksbank, Lord Hauksbank de Mena –que per als escocesos era com dir Hauksbank dels Hauksbank, una nissaga noble que no s’havia de confondre amb els menys importants Hauksbanks, innobles i provinents de llocs inferiors– va sucumbir ràpidament als encants de l’arlequí intrús quan el van portar a la seva cabina perquè el jutgés. En aquella època el jove bergant es feia dir «Uccello».

–Uccello de Florència, encantador i erudit, per servir-vos –va dir en un anglès impecable, amb una petita i vistosa reverència d’estil gairebé aristocràtic, i Lord Hauksbank va somriure i va ensumar el seu mocador perfumat.

–M’ho hauria cregut, fètiler –va respondre–, si no conegués el pintor Paolo, del mateix cognom i origen, que va crear al Duomo de la teva ciutat un fresc *trompe-l’oeil* en honor al meu avantpassat Sir John Hauksbank, conegut amb el nom de Giovanni Milano, soldat mercenari, antic general de Florència, vencedor a la batalla de Polpetto, i si aquest pintor no fos mort des de fa tants anys, malauradament.

El jove bergant va fer petar la llengua descaradament per mostrar la seva discrepància.

–Evidentment, jo no sóc l’artista mort –va afirmar, acompanyant les paraules amb una postura del cos–. He adoptat aquest *pseudonimo di viaggio* perquè en la meua llengua aquesta paraula vol dir ‘ocell’, i els ocells són els més grans viatgers.

Amb això es va treure un falcó encaputxat del pit, va agafar un guant de falconer de l’aire, i va donar totes dues coses al sorprès terratinent.

–Un falcó per al senyor de Hauksbank –va dir, amb perfecta formalitat, i llavors, quan Lord Hauksbank va tenir el guant posat amb l’ocell al damunt, ell, l’«Uccello», va fer petar els dits com una dona abandonant el seu amor, de manera que, amb gran des-

concert per part del milord, les dues coses van desaparèixer: l'ocell enguantat i el guant ocellat.

—I també —va continuar el mag, tornant al tema del seu nom—, perquè a la meua ciutat aquesta paraula velada, aquest ocell amagat, és un terme delicadament eufemístic per designar l'òrgan del sexe masculí, i jo estic orgullós del que posseeixo però no tinc el mal gust d'exhibir-lo.

—Ha! Ha! —va exclamar Lord Hauksbank de Mena, recuperant l'aplom amb admirable celeritat—. Així tenim alguna cosa en comú.

Havia viatjat molt, aquest milord, en Hauksbank de Mena, i era més vell del que semblava. Li brillaven els ulls i tenia la pell clara, però feia set anys o més que n'havia fet quaranta. Tenia reputació de bon espadatxí, era fort com un toro blanc i havia remuntat amb rai el Riu Groc fins a les fonts, al llac Kar Qu, on havia menjat penis de tigre a la brasa en un bol daurat, havia caçat el rinoceront blanc del cràter Ngorongoro i havia escalat els dos-cents vuitanta-quatre pics dels Munros escocesos, des de Ben Nevis fins al Pinnacle Inaccessible de Sgurr Dearg a l'illa de Skye, el país de Scáthach la Terrible. Feia molts anys, al castell de Hauksbank, s'havia barallat amb la seva muller, una dona petita i cridanera de cabell roig i arrissat i una mandíbula com un trencaous holandès i l'havia deixada als Highlands criant ovelles negres; se n'havia anat a buscar fortuna com havia fet el seu avantpassat abans que ell i havia capitanejat un vaixell al servei de Drake quan havien saquejat l'or de les Amèriques als espanyols al Carib. La recompensa per part de l'agraïda reina havia estat aquesta missió en què s'havia embarcat. Havia d'anar a l'Hindustan, on seria lliure d'amassar tota la fortuna que pogués trobar i quedar-se-la, tant si eren pedres precioses, opi o or, amb la condició que portés una carta personal de Gloriana al rei i li retornés la resposta del *mogol*.

—A Itàlia diem *mogor* —li va explicar el jove prestidigitador.

–En les llengües impronunciables de la pròpia terra –va replicar Lord Hauksbank–, qui sap com es deu retorçar, nuar i girar aquesta paraula.

Un llibre va segellar la seva amistat: el *Canzoniere* de Petrarca, ja que, com sempre, el milord escocès en tenia un exemplar a tocar del colze, en una petita taula de *pietra dura*.

–Ah, el gran Petrarca –va exclamar Uccello–. Aquest sí que és un autèntic mag. –Va adoptar una postura oratòria de senador romà i es va posar a declamar–:

«Benedetto sia 'l giorno, et 'l mese, et l'anno,
et la stagione, e 'l tempo, et l'ora, e 'l punto,
e 'l bel paese, e 'l loco ov'io fui giunto
dàduo begli occhi che legato m'anno...»

I amb això Lord Hauksbank va reprendre el fil del sonet en anglès:

«...i beneït el primer dolç neguit
i el desig que amb l'amor em lligava
i beneïdes les fletxes que em clava
i les ferides que el cor ha patit.»

–Un home que valori aquest poema com jo ha de ser el meu senyor –va dir Uccello amb una reverència.

–I un home que senti el que jo sento amb aquestes paraules ha de ser el meu company en el beure –va replicar l'escocès–. Has fet girar la clau que m'obre el cor. Ara t'he de dir un secret que no podràs dir mai a ningú. Acompanya'm.

En una capseta de fusta amagada darrere d'un plafó corredís de la seva cambra de dormir, Lord Hauksbank de Mena hi guardava una col·lecció d'«objectes de virtut», petites peces precioses sense les quals un home que viatjava contínuament podria perdre

l'orientació, ja que viatjar massa, com bé sabia Lord Hauksbank, un excés de coses noves i estranyes, podia deslligar les amarres de l'ànima.

—Aquestes coses no són meves —va dir al seu nou amic florentí—, però em recorden qui sóc. Estan sota la meva custòdia durant un temps, i quan aquest temps ha passat, les deixo. —Va treure de la capsa unes quantes joies de mida i diafanitat espectaculars, les va posar a un costat amb un arronsament d'espatlles, com si no hi donés importància, i llavors va treure un lingot d'or espanyol que ompliria d'esplendor durant la resta dels seus dies l'home que el trobés—. Això no és res, no és res —va murmurar, i llavors va arribar als autèntics tresors, embolicats amb roba, per separat, i encastats en nius de paper rebregat i tires de roba: el mocador de seda d'una deessa pagana de l'antiga Soghdia, donat a un heroi oblidat com a penyora del seu amor; una peça exquisida tallada en os de balena que representava la caça d'un cérvol; un medalló amb un retrat de Sa Majestat, la reina; un llibre hexagonal relligat en pell de Terra Santa, amb unes pàgines minúscules amb escriptura en miniatura adornada amb il·lustracions extraordinàries que contenia tot el text de l'Alcorà; un cap de pedra amb el nas trencat de Macedònia, suposadament un retrat d'Alexandre el Gran; un dels «segells» críptics de la civilització de la Vall de l'Indus, trobat a Egipte, amb la imatge d'un toro i una sèrie de jeroglífics que ningú no havia desxifrat, i per tant era un objecte que ningú no sabia per a què servia; una pedra plana i polida de la Xina amb un hexagram escarlata del *Yijing* i unes coloracions fosques naturals que recordaven una serralada al crepuscle; un ou de porcellana pintat; un cap reduït fet pels habitants de la selva amazònica i un diccionari de la llengua desapareguda de l'istme del Panamà, els parlants de la qual s'havien extingit amb excepció d'una vella que ja no podia pronunciar bé les paraules perquè no tenia dents.

Lord Hauksbank de Mena va obrir una vitrina plena de cristalleria preciosa que havia sobreviscut miraculosament a la travessia

de molts oceans, en va treure un parell de copes de vidre de Murano opalescents que feien joc i va abocar una quantitat suficient de conyac a cada una. El polissó s'hi va acostar i va alçar una copa. Lord Hauksbank va respirar fondo i després va beure.

–Tu ets de Florència –va dir–, o sigui, coneixes la majestat del més alt dels sobirans, el jo humà individual, i les ànsies que ha d'apavagar, per culpa de la bellesa, per culpa del valor... i per amor.

L'home que es feia dir Uccello va començar a respondre, però Hauksbank va alçar la mà.

–Hi vull dir la meva –va continuar–, ja que hi ha temes de discussió dels quals els vostres eminents filòsofs no saben res. El jo pot ser reial, però té la mateixa fam que un de miserable. Es pot nodrir per un moment de la inspecció d'unes meravelles embolcades com aquestes, però continua patint fam, set, pobresa. I és un rei en perill, un sobirà que sempre està a la mercè de molts insurgents: de la por, per exemple, de l'ansietat, de l'aïllament i del desconcert, i també d'un orgull estrany i inexplicable, i d'una vergonya extrema i silenciosa. El jo està assetjat per secrets, els secrets el roseguen contínuament, els secrets li destruiran el reialme i li deixaran el ceptre trencat entre la pols.

»Ja veig que et deixo perplex –va sospirar–, de manera que em mostraré clarament. El secret que no diràs mai a ningú no està guardat en una capsa. S'amaga... no, no s'amaga, es mostra tal com és... aquí.

El florentí, que ja feia estona que intuïa els desitjos secrets de Lord Hauksbank, va expressar el seu respecte pel pes i el diàmetre del membre pigallat que tenia davant seu sobre la taula de sa senyoria exhalant una vaga olor de fonoll, com una salsitxa *finocchiona* a punt per tallar-la a rodanxes.

–Si abandonéssiu el mar i vinguéssiu a viure a la meva ciutat –va dir–, aviat se us acabarien els problemes, ja que entre els joves galants de San Lorenzo de seguida trobaríeu els plaers virils que busqueu. Em sap greu, però a mi...

–Beu –li va manar el milord escocès, amb la cara d’un vermell fosc, apartant-se d’ell–. No se’n parli més. –Tenia una lluentor als ulls que el florentí hauria preferit que no fos als seus ulls. Tenia la mà més a prop de l’empunyadura de l’espasa del que el florentí hauria volgut. El seu somriure era el rictus d’un animal.

Hi va haver un silenci llarg i solitari durant el qual el polissó va comprendre que el seu fat penjava d’un fil. Llavors Hauksbank va buidar la seva copa de conyac i va fer una rialla turmentada, inquietant.

–Molt bé, senyor meu –va exclamar–, ja saps el meu secret. Ara m’has d’explicar el teu, perquè és evident que tens un misteri, que en la meva insensatesa he confós amb el meu, i ara vull que me’l mostris clarament.

L’home que es feia dir Uccello di Firenze va provar de canviar de tema.

–I no m’honorareu, senyoria, amb la narració de la captura del galió del tresor *Cacafuego*? I no éreu..., sí, i tant que hi devíeu ser, amb en Drake a Valparaíso, i a Nombre de Dios, on el van ferir...?

Hauksbank va llançar la copa contra la paret i va treure l’espasa.

–Canalla! –va dir–. Si no em contestes sense embuts, moriràs.

El polissó va escollir les paraules amb molta cura.

–Senyoria –va dir–. M’adono que sóc aquí per oferir-me a vós com a factòtum. És la veritat, tot i que –va afegir ràpidament, quan la punta de la fulla de l’espasa li va tocar el coll– també tinc un altre propòsit més llunyà. Sóc el que en podríem dir un home embarcat en una missió, i encara més, una missió secreta, però us he de dir que el meu secret està sota una maledicció, feta per la més poderosa fetillera del nostre temps. Només hi ha un home que pugui sentir el meu secret i continuar viu, i no voldria ser responsable de la vostra mort.

Lord Hauksbank de Mena va tornar a riure, no pas amb una rialla inquietant, aquesta vegada, sinó amb una rialla que dispersava els núvols i deixava veure el sol.

–Ets divertit, ocellet –va dir–. Et penses que em fa por, una maledicció feta per una bruixa de cara verda? He dansat amb el Baró Samedí el Dia dels Morts i he sobreviscut als seus udols de vodú. M’ho prendré molt malament, si no m’ho expliques tot ara mateix.

–Som-hi, doncs –va dir el polissó–. Hi havia una vegada un príncep aventurer que es deia Argalia, també conegut com Arcalia, un magnífic guerrer que posseïa armes màgiques, i entre el seu seguici hi havia quatre gegants terribles, i vivia amb una dona, Angèlica...

–Prou –va dir Lord Hauksbank de Mena, posant-se la mà al front–. Em fas venir mal de cap. –Llavors, al cap d’un moment:– Continua.

–Angèlica, una princesa de la sang reial de Genguis Khan i Tamerlà...

–Calla. No, continua.

–...la dona més bella...

–Calla.

Llavors Lord Hauksbank va caure a terra, inconscient.

El viatger, gairebé avergonyit de la facilitat amb què havia posat el làudan a la copa del seu amfitrió, va tornar amb molta cura la capsa de fusta dels tresors al seu amagatall, es va tirar al damunt el seu abric virolat i va córrer cap a la coberta demanant ajuda. Aquell abric l’havia guanyat jugant a cartes en una partida de *scarabocion* contra un comerciant de diamants venecià esbalaït que no es podia creure que un simple florentí pogués anar a Rialto i guanyar la gent del poble en el seu propi joc. El mercader, un jueu barbut de cabells rinxolats que es deia Shalakh Cormorano, s’havia fet fer l’abric especialment a la sastreria més famosa de Venècia, coneguda com *Il Moro Invidioso* a causa de la imatge d’un àrab d’ulls verds que hi havia a la llata de sobre la porta, i era un abric ideal per a un

ocultista, amb un folre com una catacumba de butxaques secretes i dobles fons amagats on un mercader de diamants podia guardar la seva valuosa mercaderia i un escamotejador com «Uccello di Firenze» podia amagar-hi tota mena de trucs.

–Correu, companys, correu –cridava el viatger amb una convincent mostra de preocupació–. Sa senyoria ens necessita!

Si entre aquella dura tripulació de corsaris–convertits-en-diplomàtics hi havia molts cíncics desconfiats que miraven amb recel la manera com s’havia produït el col·lapse del seu cabdill, i que començaven a veure el nouvingut d’una manera que no afavoria la seva bona salut, es van tranquil·litzar, en part, per l’explícita preocupació que mostrava «Uccello di Firenze» pel benestar de Lord Hauksbank. Va ajudar a tragar l’home inconscient fins a la seva llitera, el va despullar, es va barallar amb el pijama, li va aplicar compreses fredes i calentes al front, i es va negar a dormir i a menjar fins que la salut del milord escocès va millorar. El metge del vaixell va dir que el polissó era d’una ajuda incalculable i, quan ho van sentir, els homes de la tripulació van tornar als seus llocs murmurant i arronsant les espatlles.

Quan estaven sols amb aquell home exànime, el metge va confessar a «Uccello» que estava desconcertat per la negativa de l’aristòcrata a despertar-se d’aquell coma sobtat.

–No veig que li passi res d’especial, lloat sia Déu, a part de no voler-se despertar –va dir–, i en aquest món despietat qui sap si no és més de savis somiar que despertar-se.

El metge era un individu senzill, endurit per les batalles, a qui deien Lloat-sia-Déu Hawkins, un cirurgià benintencionat de coneixements mèdics molt limitats que estava més acostumat a treure bales espanyoles del cos dels seus companys de bord i a cosir talls de sabre després dels combats a estocades amb els espanyols, que no pas a guarir misterioses malalties del son que no se sabia d’on venien, com un polissó o un judici de Déu. Hawkins havia deixat un ull a Valparaíso i mitja cama a Nombre de Dios, i

cantava, cada nit, tristos fados portuguesos en honor a la donzella d'un balcó del barri de la Ribeira de Porto, acompanyant-se d'una mena de violí zíngar. Lloat-sia-Déu plorava efusivament mentre cantava, i «Uccello» entenia que el bon metge s'imaginava que ella li havia posat banyes i conjurava, per turmentar-se, imatges de la seva estimada bevedora-de-porto al llit amb homes que encara estaven sencers, pescadors que pudien a les seves preses amb aletes, lascius monjos franciscans, fantasmes d'antics navegants, i homes vius de tota mena i color, mediterranis i anglesos, xinesos i jueus.

–Un home sota l'encanteri de l'amor –pensava el polissó–, el portes per on vols.

Quan l'*Scáthach* va haver doblat la Banya d'Àfrica i l'illa de Socotra, i quan va haver carregat de provisions a Masqat i va haver deixat la costa persa a babord i, empès pel vent monsonic, es dirigia al sud-est, cap al port portuguès de Diu a la riba sud del lloc que el doctor Hawkins anomenava *Guzerat*, Lord Hauksbank de Mena continuava plàcidament sumit en «un son tan assossegat, lloat sia Déu», segons l'incompetent Hawkins, «que demostra que té la consciència tranquil·la i que l'ànima, si més no, té bona salut i està preparada per trobar-se amb el Creador en qualsevol moment».

–Déu ens en guard –va dir el polissó.

–Lloat sia Déu, que encara no se'ns l'emporti –va reblar l'altre de seguida. Durant la llarga vetlla al costat del llit, «Uccello» va preguntar més d'una vegada al metge per la seva enamorada portuguesa. A en Hawkins no li calia que el burxessin gaire per parlar del tema. El polissó va escoltar pacientment les lloances exaltades als ulls de la dama, als seus llavis, als seus pits, als seus malucs, al seu ventre, al seu cul, als seus peus. Va conèixer les secretes paraules tendres que ella li havia dit en l'acte de l'amor, paraules que ja no eren secretes, i va sentir les seves promeses de fidelitat i el seu jurament murmurat d'unió eterna.

–Ah, però que falsa, que falsa –plorava el metge.

–Ho sabeu del cert? –va preguntar el viatger, i el llagrimós Lloat-sia-Déu va moure el cap i va dir:

–Ja fa molt de temps, i ara només sóc mig home, per tant, he d’imaginar-me el pitjor. –Llavors «Uccello» el va animar perquè tornés a la jovialitat.

–Vaja, doncs lloat sia Déu, Lloat-sia-Déu, perquè ploreu sense motiu! Us és fidel, n’estic convençut, i us espera, sens dubte, i si teniu una cama menys, li sobrarà amor, i l’amor destinat a aquesta cama el dedicarà a altres parts del cos, i si us falta un ull, l’altre festejarà doblement la visió de la que us ha estat fidel i us estima com vós l’estimeu a ella! Prou, Lloat-sia-Déu! Canteu amb joia i no ploreu més.

D’aquesta manera va despatxar Lloat-sia-Déu aquella nit, assegurant-li que la tripulació estaria desolada si no sentia les seves cançons i, amb nocturnitat, quan es va quedar sol amb el milord inconscient, després de deixar passar uns moments, va examinar minuciosament les cambres del capità a la recerca de tots els secrets que hi pogués haver. «Un home que s’ha fet una cabina amb una cavitat secreta, se n’hi ha fet almenys dues o tres», va raonar i, quan el port de Diu va ser a la vista, havia plomat Lord Hauksbank com un pollastre, havia trobat les set cambres secretes darrere els plafons de les parets, i totes les joies de totes les capses de fusta que hi havia ara estaven ben guardades a les seves noves llars a l’abric de Shalakh Cormorano, i els set lingots d’or també, i tot i amb això l’abric era lleuger com una ploma ja que el Moro de Venècia d’ulls verds coneixia el secret de convertir en lleugers tots els articles que s’amaguessin a l’interior d’aquell gavany màgic. Pel que feia als altres «objectes de virtut», no interessaven al lladre. Els va deixar intactes al seu niu, a covar els pollets que poguessin covar. Però ni tan sols al final de la seva rampinya sublim, «Uccello» no estava satisfet, ja que no havia trobat el tresor més gran. Feia tot el que podia per dissimular la seva inquietud. La fortuna li havia posat una gran oportunitat a l’abast, i no la podia deixar escapar. Però

on era, allò? Havia regirat cada pam de les cambres del capità i no ho havia trobat. Al diable! Estava embruixat, el tresor? S'havia fet invisible perquè ell no el pogués trobar?

Després de la breu escala de l'*Scáthach* a Diu, el vaixell s'havia apressat cap a Surat, la ciutat (que feia poc havia estat l'objectiu d'una visita punitiva per part de l'emperador Akbar en persona) des d'on Lord Hauksbank tenia intenció d'emprendre un viatge per terra fins a la cort del gran mogol. I la nit que van arribar a Surat (que estava en ruïnes, encara caliuiejant per la ira de l'emperador), quan Lloat-sia-Déu cantava de tot cor i la tripulació estava borratxa de rom i celebrant el final del viatge per mar tan llarg, el cercador de sota la coberta per fi va trobar el que buscava: el plafó del vuitè secret, un més que el màgic número de set, un més del que qualsevol lladre s'esperaria. Darrere de l'última porta hi havia el que buscava. Llavors, després del seu últim acte, es va unir als borratxos de la coberta i va cantar i va beure més que ningú. Com que tenia el do de poder-se quedar despert quan els ulls de cap altre home podien aguantar oberts, va arribar el moment, a les petites, que va poder esmunyir-se fins a terra amb un dels bots del vaixell i va desaparèixer, com un fantasma, a l'Índia. Molt abans que Lloat-sia-Déu Hawkins llancés l'alarma, havent trobat Lord Hauksbank de Mena amb els llavis morats a la seva marítima llitera de mort, alliberat per sempre més dels turments de la seva anhelosa *finocchiona*, «Uccello di Firenze» havia tocat el dos, deixant només aquest nom com una pell de serp abandonada. Molt a prop del pit del viatger anònim hi havia el tresor dels tresors, la carta escrita amb la lletra de la mà d'Elisabet Tudor, sota el seu segell personal, la missiva de la reina d'Anglaterra a l'emperador de l'Índia que seria el seu obre't-sèsam, el seu salconduit al món de la cort mogol. Ara ell era l'ambaixador d'Anglaterra.

A L'ALBA ELS PALAUS ENCANTATS DE GRES

A l'alba els palaus encantats de gres de la nova «ciutat de la victòria» d'Akbar el Gran semblaven fets de fum vermell. La majoria de ciutats començaven a fer la impressió de ser eternes gairebé en el mateix moment que naixien, però Sikri sempre semblaria un miratge. Quan el sol pujava cap al zenit, la gran porra de la calor del dia martellejava les lloses ensordint les orelles humanes a tots els sons, fent estremir l'aire com un antílop negre espantat, afinant la frontera entre el seny i el deliri, entre la fantasia i la realitat.

Fins i tot l'emperador sucumbia a la fantasia. Les reines flotaven com fantasmes als seus palaus, sultanes turques i rajputs jugant a fet i amagar. Un d'aquests personatges reials no existia realment. Era una esposa imaginària, que Akbar somiava de la mateixa manera que els nens solitaris somien amics imaginaris, i tot i la presència de moltes consorts vives, encara que flotants, l'emperador era del parer que les reines reals eren fantasmes i l'estimada que no existia era la real. Li va posar un nom, Jodha, i ningú no gosava contradir-lo. En la privacitat de les cambres de les dones, en els corredors sedosos del palau d'aquella reina, la seva influència i el seu poder creixien. Tansen va escriure cançons per a ella i a l'escriptori se celebrava la seva bellesa en retrats i en versos. El mateix mestre Abdus Samad de Pèrsia la va retratar. La va pintar a partir del record d'un somni sense ni tan sols mirar-li la cara, i quan l'emperador va veure l'obra va picar de mans davant la bellesa que resplendia sobre el full.

—L'has captada fins a donar-li vida—va exclamar, i Abdus Samad es va tranquil·litzar i va deixar de sentir que el cap estava a punt de desenganxar-se-li del coll, i després que aquesta obra visionària

del mestre del taller de l'emperador s'exhibís, tota la cort va saber que Jodha era real, i els cortesans més importants, el *Navratna* o els Nou Estels, van reconèixer no solament la seva existència, sinó també la seva bellesa, la seva saviesa, la gràcia dels seus moviments i la dolçor de la seva veu. Akbar i Jodhabai! Ai, ai! Va ser la història d'amor de l'època.

Finalment, la ciutat va estar acabada a temps per al quarantè aniversari de l'emperador. La construcció havia durat dotze anys intensos, però durant molt de temps ell havia tingut la sensació que s'erigia sense esforç, un any darrere l'altre, com per art de màgia. El ministre d'obres no havia permès que es treballés a les construccions durant els sojorns de l'emperador a la nova capital imperial. Quan l'emperador hi tenia la seva residència, les eines dels paletes emmudien, els fusters no clavaven claus, els pintors, els encastadors, els tapissers i els entalladors de mampares desapareixien de la vista. Diuen que en aquells moments tot era plaer encoixinat. Només es permetia sentir sorolls agradables. El ressò dolç dels picarols dels turmells de les ballarines, el dringar de l'aigua de les fonts i la música suau del geni Tansen que surava en la brisa. Poesia xiuxiuejada a cau d'orella de l'emperador, i els dijous, al pati del *pachisi*, es jugava, amb indolència, amb esclaves que feien de fitxes vivents sobre el tauler de terra. Les tardes encortinades sota els grans *punkah*² que es gronxaven penjats al sostre hi havia un temps de silenci per a l'amor. El silenci sensual de la ciutat cobrava vida amb l'omnipotència del monarca tant com amb la calor del dia.

No hi ha cap ciutat feta únicament de palaus. La ciutat real, de fusta i fang, de fems i maons i pedra, s'arraulia sota els murs del sòcol de pedra intensament vermella sobre el qual s'erigien les residències reials. Els barris es definien per la raça i pels oficis.

---

2. *Punkah*: a l'Índia, ventall, especialment un ventall de grans dimensions penjat al sostre, mogut per criats o per un mecanisme. (N. de la T.)

Aquí hi havia el carrer dels argenters, allà el de les armeries sorolloses i sufocants, i allà, darrere d'aquell tercer regueró, el lloc dels braçalets i la roba. A l'est hi havia la colònia hindú i més enllà, caragolant-se al voltant de les muralles de la ciutat, el barri persa, i més enllà la zona dels turànids, i més enllà, tocant al portal gegant de la mesquita del Divendres, les llars dels musulmans nascuts a l'Índia. Escampades pels camps del voltant hi havia les vil·les dels nobles, l'escriptori i l'estudi d'art ja famosos a tot el país, i un pavelló de música i un altre per a la representació de danses. A la majoria d'aquests Sikris més petits no hi havia gaire temps per a la indolència, i quan l'emperador tornava a casa de la guerra, l'ordre de silenci queia sobre la ciutat de fang com un ofec. Havien d'em-mordassar els pollastres al moment de matar-los per no destorbar el repòs del rei de reis. Una roda de carro que grinyolés podia guanyar uns assots al carreter, i si aquest cridava sota les fuetades el càstig encara seria més sever. Les parteres retenien els crits i la pantomima del mercat era una bogeria: «Quan el rei és aquí, tots ens tornem bojós», deia la gent, i afegia de seguida, perquè a tot arreu hi havia espies i traïdors: «...d'alegria». La ciutat de fang estimava el seu emperador, insistia en això, hi insistia sense paraules, ja que les paraules estaven fetes d'aquella matèria prohibida: el so. Quan l'emperador tornava a partir cap a les seves campanyes –les seves batalles interminables (però sempre victorioses) contra els exèrcits de Gujarat i del Rajasthan, de Kabul i del Caixmir– s'obrien les portes de la presó del silenci, i esclataven les trompetes i els crits d'entusiasme, i per fi la gent es podia dir tot el que s'havia hagut de guardar durant mesos i mesos. *T'estimo. La mare és morta. Fas una sopa molt bona. Si no em pagues els diners que em deus, et trencaré els braços i els colzes. Amor meu, jo també t'estimo.* Tot.

Afortunadament per a la ciutat de fang, els assumptes militars sovint requerien Akbar lluny d'allà, de fet era fora la major part del temps, i durant les seves absències l'esvalot dels pobres apinyats, com també l'escàndol dels treballadors de la construcció destravats,

vexaven diàriament les reines impotents. Les reines jeien juntes i gemegaven, però el que feien per distreure's les unes a les altres, l'entreteniment que trobaven entre elles a les seves cambres velades, no es descriurà aquí. Només la reina imaginària restava pura, i va ser ella qui va explicar a Akbar les privacions que sofria el poble a causa del desig dels funcionaris exageradament zelosos per fer-li agradable la seva estada a casa. Quan l'emperador ho va saber, va revocar l'ordre, va substituir el ministre d'obres per un individu no tan sever, i va insistir a cavalcar pels carrers dels seus aclaparats súbdits cridant:

–Feu tot el soroll que vulgueu, bona gent! El soroll és vida, i un excés de soroll vol dir que la vida és bona! Ja tindrem temps d'estar en silenci, quan serem morts i enterrats!

La ciutat va esclatar en un clamor d'entusiasme. Aquell dia es va fer evident que al tron hi havia una nova mena de rei, i que res al món tornaria a ser com abans.

Al país per fi hi havia pau, però l'esperit del rei no estava mai calmat. El rei acabava de tornar de l'última campanya, havia tombat a cops l'arribista de Surat, però durant els llargs dies de camí i de guerra la seva ment es debatia amb problemes filosòfics i lingüístics a més dels militars. L'emperador Abul-Fath Jalaluddin Muhammad, rei de reis, conegut des de la infantesa com Akbar, que volia dir «el gran», i posteriorment, tot i la tautologia, com Akbar el Gran, el més gran de tots, gran en la seva grandesa, doblement gran, tan gran que la repetició del títol no solament era apropiada sinó també necessària per expressar la glòria de la seva glòria –el Gran Mogol, l'emperador absolut, polsós, cansat per la batalla, victoriós, pensatiu, amb un sobrepès incipient, desencantat, bigotut, poètic, sobresexuat, d'aparença, en general, massa magnífica, massa abraçadora del món i, en definitiva, *massa de tot* per ser un simple personatge humà..., aquell governant com una riuada que

tot ho engolia, aquell devorador de mons, aquell monstre de molts caps que parlava en primera persona del plural—, havia començat a meditar, durant el llarg i tediós viatge cap a casa, acompanyat dels caps dels seus enemics vençuts sacsejant-se dintre dels pots de conserva hermètics de terrissa, sobre les pertorbadores possibilitats de la primera persona del singular —el «jo».

Els interminables dies de lent avenç eqüestre estimulaven moltes preguntes indolents en un home de temperament especulatiu, i l'emperador rumiava, mentre avançava, qüestions com la mutabilitat de l'univers, la mida dels estels, els pits de les seves esposes i la naturalesa de Déu. I avui, també, aquesta qüestió gramatical del jo i les Tres Persones, la primera, la segona i la tercera, els singulars i els plurals de l'ànima. Ell, Akbar, no s'havia referit mai a ell mateix com a «jo», ni tan sols en privat, ni tan sols quan tenia por, ni en els somnis. Ell era —què més podia ser?— «nós». Era la definició, l'encarnació del Nosaltres. Havia nascut a la pluralitat. Quan deia «nós» es referia, de manera ben natural i sincera, a ell mateix com a encarnació de tots els seus subjectes, de totes les seves ciutats, terres, rius, muntanyes i llacs, i també de tots els animals, plantes i arbres que hi havia dintre de les seves fronteres, i també dels ocells que volaven pel cel i dels mosquits mordaços de la penombra i dels monstres sense nom que vivien als seus caus de l'inframón rosegant lentament les arrels de les coses; es referia a ell mateix com a la suma total de totes les seves victòries, a ell mateix com a contenidor del caràcter, la capacitat, la història i potser fins i tot l'ànima dels seus adversaris decapitats o simplement aplacats, i, a més a més, es referia a ell mateix com l'apogeu del passat i el present del seu poble, i el motor del seu futur.

Aquest «nosaltres» era el que significava ser rei —però els plebeus, es permetia considerar ara, en interès de la justícia, i com a motiu de debat, sens dubte alguna vegada també es consideraven plurals.

S'equivocaven? O (Oh, pensament traïdor!) s'equivocava ell? Potser aquesta idea de jo-comunitari era el que significava estar al món per a qualsevol ésser; ja que un ésser era, al capdavant, inevitablement, un ésser entre altres éssers, a part de l'ésser de totes les coses. Potser la pluralitat no era exclusivament la prerrogativa d'un rei, i potser tampoc no era, al capdavant, el seu dret diví. Es podia continuar argumentant que, ja que les reflexions d'un monarca sens dubte s'emmirallaven, d'una manera menys exaltada i refinada, en les cogitacions dels seus súbdits, era per tant inevitable que els homes i les dones sobre qui ell governava també tinguessin una idea d'ells mateixos com a «nosaltres». Es veien, potser, com unes entitats plurals fetes d'ells mateixos i els seus fills, les seves mares, les seves ties, els seus patrons, els seus coreligionaris, els companys de feina, els clans i els amics. Ells també es veien ells mateixos com a múltiples, un jo que era el pare dels seus fills, un altre que era el fill dels seus pares; eren conscients que eren una persona diferent quan estaven amb el patró que a casa amb la dona —en definitiva, tots eren sacs de jos, esclatant de pluralitat, igual que ell. No hi havia diferència entre el governant i els governats, per tant? I ara la qüestió original es va reiterar d'una manera nova i sorprenent: si els seus súbdits de molts jos podien pensar en ells mateixos en singular i no en plural, ell també podria ser un «jo»? Hi podia haver un jo que fos, simplement, un mateix? Hi havia «jos» nus i solitaris enterrats sota els «nosaltres» atapeïts de la terra?

Era una pregunta que l'atemoria mentre cavalcava el seu cavall blanc en direcció a casa, temerari, vencedor i, s'ha de reconèixer, començant a engreixar-se, i quan se li ficava al cap de nit, no es podia adormir. Què diria, quan tornaria a veure la seva Jodha? Si li digués simplement «He tornat», o «Sóc jo», se li podria adreçar ella, en resposta, amb la segona persona del singular, aquell *tu* reservat als nens, als enamorats i als déus? I què significaria, això? Que ell era com un fill, o un déu, o simplement l'amor que ella

també havia somiat, que ella havia somiat que es feia realitat amb tanta il·lusió com ell l'havia somiada a ella? Podia ser que aquella petita paraula, aquell *tu*, es convertís en la paraula més excitant de la llengua? «Jo», practicava en veu baixa. «Sóc» *aquí*. «T» *'estimo*. *Vine amb «mi»*.

Un últim compromís militar va pertorbar la seva contemplació del camí de tornada. Un altre principet insolent per tombar. Una desviació cap a la península de Kathiawar a reprimir l'obstinat *rana* de Cooch Naheen, un jove amb una boca molt grossa i un bigoti encara més gros (l'emperador estava orgullós del seu bigoti i no li agradava tenir competidors), un governant feudal que, de manera ben absurda, s'omplia la boca parlant de llibertat. Llibertat per a qui i per a què, es deia l'emperador, rogallosament. La llibertat era una fantasia infantil, un joc de dones. Ningú no era lliure. El seu exèrcit avançava entre els arbres blancs de la selva de Gir com una plaga que s'acostés silenciosament, i la petita i patètica fortalesa de Cooch Naheen, veient l'arribada de la mort en la remor de les capçades dels arbres, va destruir les seves pròpies torres, va hissar una bandera de rendició i va suplicar clemència abjectament. Sovint, en comptes d'executar els adversaris vençuts, l'emperador es casava amb una de les seves filles i ofería un càrrec al sogre derrotat. Valia més un nou membre a la família que no pas un cadàver podrint-se. Aquesta vegada, però, ple de ràbia, havia arrencat el bigoti de la bella cara de l'insolent *rana*, i havia trinxat aquell somiador desgraciat en bocins llampants –ho havia fet personalment, amb la seva pròpia espasa, com ho hauria fet el seu avi, i després s'havia retirat a la seva tenda a tremolar i a plorar aquella mort.

Els ulls de l'emperador eren grossos i esbiaixats i miraven l'infinít com ho faria una damisel·la somiadora o un mariner que busqués terra. Tenia els llavis molsuts i sortits com una dona que fes morros. Però tot i aquests detalls femenins, era un tipus d'home

molt poderós, gros i fort. De petit, havia mort una tigressa amb les mans i després, exasperat pel que havia fet, havia renunciat a menjar carn per sempre més i s'havia fet vegetarià. Un vegetarià musulmà, un guerrer que només volia la pau, un rei-filòsof: pura contradicció. Era així, el més gran governant que hi havia hagut mai a la terra.

En la melancolia de després de la batalla, quan el vespre queia sobre els morts buits, sota la fortalesa destruïda fonent-se amb la sang, no gaire lluny de la cançó de rossinyol d'una petita cascada –*bal-bal, bal-bal*, cantava–, l'emperador, dintre de la seva tenda de brocat, xarrupava vi aigualit i es lamentava de la seva sanguinària genealogia. No volia ser com els seus avantpassats assedegats de sang, encara que els seus avantpassats fossin els homes més grans de la història. Els noms d'aquell passat de saquejadors eren una càrrega per a ell, els noms d'on descendia el seu nom en cascades de sang humana: el seu avi Baber, el senyor de la guerra de Fergana que havia conquistat, però sempre havia detestat, aquest nou domini, aquesta «Índia» de massa riquesa i massa déus, Baber, la màquina guerrera amb un do inesperat per a les paraules adients i, abans que Baber, els prínceps assassins de Transoxiana i Mongòlia, i el poderós Temüjin per sobre de tots –Genguis, Changez, Jenghis o Chinggis Khan– gràcies a qui ell, Akbar, havia hagut d'acceptar el nom de *mogol*, i havia de ser el *mongol* que no era, o que no se sentia. Se sentia... hindustànic. La seva horda no era d'Or, ni Blava, ni Blanca. La mateixa paraula «horda» sonava d'una manera lletja, porca, ordinària, per a la seva orella subtil. No volia hordes. No volia abocar plata fosa als ulls dels seus enemics vençuts ni aixafar-los fins a la mort sota la plataforma damunt d'on es menjava el sopar. Estava cansat de la guerra. Recordava el preceptor de la seva infantesa, un mir persa que li deia que un home, per a estar en pau amb ell mateix, ha d'estar en pau amb tots els altres. *Sulh-i-kul*, la pau absoluta. Un khan no ho podia entendre, això. Ell no volia un khanat. Volia un país.

I no hi havia solament Temüjin. També era descendent directe dels llocs de l'home que duia el nom de Ferro. En la llengua dels seus avantpassats la paraula que significava ferro era *timur*. Timur Lang, l'home coix de ferro. Timur, el que va destruir Damasc i Bagdad, el que va deixar Delhi en ruïnes, perseguit per cinc mil esperits. Akbar s'hauria estimat més no tenir Timur com a predecessor. Havia deixat de parlar la llengua de Timur, el txagatai, que havia rebut el nom d'un dels fills de Genguis Khan, i havia adoptat com a llengua primer el persa i després també la parla mestissa i bastarda de l'exèrcit errant, l'urdú, llengua del campament, on xampurrejaven i xiulaven mitja dotzena de llengües enteses a mitges i produïen, per a la sorpresa de tothom, un so nou i bell: un llenguatge de poetes nascut de la boca dels soldats.

El *rana* de Cooch Naheen, jove, esvelt i moreno, es va agenollar als peus d'Akbar, barbamec i sagnant, esperant que caigués l'estocada.

—La història es repeteix —va dir—. El teu avi va matar el meu avi fa setanta anys.

—El nostre avi —va respondre l'emperador, utilitzant el plural majestàtic segons el costum, ja que ara no era el moment del seu experiment amb el singular, ni aquell desgraciat es mereixia el privilegi de ser-ne testimoni— era un bàrbar amb llengua de poeta. Nós, en contrast, som un poeta amb historial de bàrbar i destresa de bàrbar en la guerra, cosa que detestem. De manera que això demostra que la història no es repeteix, sinó que avança, i que l'Home és capaç de canviar.

—Una observació molt estranya, per part d'un botxí —va dir el jove *rana* en veu baixa—, però és inútil argumentar amb la Mort.

—El teu temps s'ha acabat —va assentir l'emperador—. Digue'ns sincerament, abans de partir, quina mena de paradís t'esperes trobar un cop hagis traspasat el vel. —El *rana* va alçar la seva cara mutilada i va mirar l'emperador als ulls.

–Al Paradís, les paraules *adoració* i *argument* signifiquen el mateix –va declarar–. El Totpoderós no és un tirà. A la Casa de Déu totes les veus són lliures de dir el que vulguin, i aquesta és la forma de la seva devoció.

Era una mena de jove irritant, dels que es fan passar per sants, això era evident, però tot i la seva contrarietat, Akbar estava com-mogut.

–Et prometem –li va dir l'emperador–, que construirem aquesta casa d'adoració aquí a la terra.

Llavors, amb un crit –*Allahu Akbar*, 'Déu és gran', o, possiblement, 'Déu és Akbar'– va tallar el cap descarat, didàctic, i per tant, innecessari, d'aquell petit tifa pompós.

Durant les hores que van seguir la mort del *rana*, l'emperador va ser posseït pel seu dimoni familiar de la soledat. Sempre que un altre home li parlava d'igual a igual es posava furiós, i això era un defecte; entenia que la ira d'un rei sempre era un defecte, ja que un rei colèric era com un déu que cometés errors. I aquesta era una altra de les seves contradiccions. No era solament un filòsof bàrbar i un assassí de criatures, sinó també un egoista addicte al servilisme i a l'adulació que, així i tot, anhelava un món diferent, un món on pogués trobar un home que fos ben bé el seu igual, un home que pogués considerar el seu germà, amb qui pogués parlar amb llibertat, ensenyant i aprenent, donant plaer i rebent-ne, un món on pogués renunciar a la satisfacció maliciosa de la conquesta per les alegries més delicades, tot i que més aclaparadores, de la conversa. Existia, aquest món? Per quin camí s'hi arribava? Hi havia algun home així, en algun lloc del món, o l'acabava d'executar? I si el *rana* del bigoti era l'únic? Acabava de matar l'únic home del món que hauria pogut estimar? Els pensaments de l'emperador eren cada vegada més vinosos i sentimentals, i tenia els ulls entelats de llàgrimes borratxes.

Com podria arribar a ser l'home que volia ser? L'*akbar*, el gran. Com?

No tenia ningú amb qui parlar. Havia fet fora de la tenda el seu criat personal, Bhakti Ram Jain, sord com una tàpia, per poder beure tranquil. Un criat que no podia sentir els desvaris del seu amo era una joia, però Bhakti Ram Jain ja havia après a llegir-li els llavis, i això li restava molt de valor, ja que ara era un xafarder com qualsevol altre. *El rei és boig*. Deien això: tothom ho deia. Els seus soldats el seu poble les seves esposes. Segurament, Bhakti Ram Jain també ho deia. No li ho deien a la cara, ja que era un gegant i un guerrer poderós com l'heroi d'una història antiga, i també era el rei de reis, i si un home així volia estar una mica tocat de l'ala, qui eren ells per discutir-li-ho. El rei, però, no era boig. El rei no en tenia prou de ser. S'esforçava per esdevenir.

Molt bé. Mantindria la seva promesa al principet mort de Kathiawar. Al cor de la seva ciutat de la victòria construiria una casa d'adoració, un centre de discussió on es pogués dir tot a tothom per part de tothom sobre qualsevol tema, inclosa la no-existència de Déu i l'abolició dels reis. Ell aprendria humilitat, en aquella casa. No, ara era injust amb ell mateix. No «aprendria». Més aviat, recordaria, i recuperaria, la humilitat que ja s'allotjava al fons del seu cor. Aquest Akbar humil era possiblement el seu millor jo, creat per les circumstàncies de la seva infantesa a l'exili, ara vestit amb la grandesa adulta però encara present; un jo nascut no pas de la victòria, sinó de la derrota. La derrota era el seu pare. El seu nom era Humayun.

No li agradava pensar en el seu pare. El seu pare fumava massa opi, havia perdut l'imperi, i només el va recuperar quan va fingir que es feia xiïta (i va donar el diamant Koh-i-Noor) perquè el rei de Pèrsia li donés un exèrcit amb què lluitar, i va morir quan va caure per un tram d'escalas de la biblioteca gairebé immediatament després d'haver recuperat el tron. Akbar no havia conegut el seu pare. Havia nascut a Sind, després de la derrota de Humayun a

Chausa, quan Sher Shah Suri es va convertir en el rei que hauria d'haver estat Humayun però va ser incapaç, i al cap de poc temps l'emperador destituït es va escapar a Pèrsia i va abandonar el seu fill. *El seu fill de catorze mesos*. El va trobar i el va criar el germà i enemic del seu pare, l'oncle Askari de Kandahar, un home salvatge, l'oncle Askari, que hauria mort Akbar personalment si l'hagués tingut a l'abast, però no l'hi va tenir perquè la seva dona sempre ho va impedir.

Akbar va viure perquè la seva tia ho va voler.

I a Kandahar el van ensenyar a sobreviure, i a lluitar, a matar i a caçar, i va aprendre moltes més coses que no li van ensenyar, com a estar sempre alerta i a mesurar les paraules per no dir allò que no havia de dir, allò que podria fer que el matessin. Va aprendre la dignitat que hi ha en la pèrdua, va aprendre a perdre, i va aprendre com rentava l'ànima l'acceptació de la derrota, i va aprendre a deixar anar, a evitar la trampa d'aferrar-se massa fort al que un vol, i va aprendre sobre l'abandó en general, i en particular sobre l'orfenesa de pare, sobre la petitesa dels pares, la petitesa dels sense pare, i les millors defenses dels que són menys contra els que són més: la vida interior, la prevenció, l'astúcia, la humilitat i la bona visió perifèrica. Les múltiples lliçons de la petitesa. La petitesa d'on podia sorgir el creixement.

Hi havia coses, però, que ningú no havia pensat a ensenyar-li i que no aprendria mai.

—Som l'Emperador de l'Índia, Bhakti Ram Jain, però no sabem escriure ni el nostre punyeter nom —deia a crits, al seu criat, a l'alba, mentre el vell l'ajudava a fer-se les ablucions.

—Oh, sí, la més beneïda de les entitats, pare de molts fills, espòs de moltes esposes, monarca del món, abraçador de tota la terra —va dir Bhakti Ram Jain, donant-li una tovallola. Aquest moment, l'hora de les visites del matí, també era l'hora de les adulacions imperials. Bhakti Ram Jain ostentava amb orgull el rang d'Adulador Imperial de Primera Categoria, i era mestre en

l'estil florit de la vella escola conegut amb el nom de llagoteria acumulativa. Només un home amb una memòria excel·lent per a les formulacions barroques d'encomis excessius podia adular acumulativament, a causa de les repeticions que es requerien i la imprescindible precisió de les seqüències. La memòria de Bhakti Ram Jain era infal·lible. Podia adular durant hores.

L'emperador va veure la seva pròpia cara mirant-lo amb les celles arrufades a la palangana d'aigua calenta com un auguri de mala sort.

—Som el rei de reis, Bhakti Ram Jain, però no podem llegir les nostres pròpies lleis. Què me'n dius, d'això?

—Sí, oh, el més just dels jutges, pare de molts fills, espòs de moltes esposes, monarca del món, abraçador de tota la terra, governant de tot el que hi ha, reconciliador de tots els éssers —va dir Bhakti Ram Jain escalfant-se per a la seva tasca.

—Som la Resplendor Sublim, l'Estel de l'Índia i el Sol de la Glòria —va dir l'emperador, que en sabia un niu, de llagoteries—, però ens hem criat en aquella latrina de ciutat de mala mort on els homes carden amb les dones per fer criatures però carden amb els nois per fer-los homes... Ens hem criat aprenent a estar alerta pel que ens ataca per darrere alhora que pel guerrer que ens ve per davant.

—Sí, oh, llum enlluernadora, pare de molts fills, espòs de moltes esposes, monarca del món, abraçador de tota la terra, governant de tot el que hi ha, reconciliador de tots els éssers, Resplendor Sublim, Estel de l'Índia i Sol de la Glòria —va dir Bhakti Ram Jain, que podia ser sord però sabia captar una indirecta.

—És així com s'ha de criar un rei, Bhakti Ram Jain? —va vociferar l'emperador, i amb la ira va bolcar la palangana—. Un analfabet, un guardaculs, un salvatge... És això el que ha de ser un príncep?

—Sí, oh, més savi que els Savis, pare de molts fills, espòs de moltes esposes, monarca del món, abraçador de tota la terra, governant de tot el que hi ha, reconciliador de tots els éssers, Resplendor

Sublim, Estel de l'Índia, Sol de la Glòria, mestre de les ànimes humanes, forjador del destí del vostre poble –va dir Bhakti Ram Jain.

–Fas veure que no pots llegir les paraules dels nostres llavis –va cridar l'emperador.

–Oh, sí, més visionari que els Profetes, pare de molts...

–Ets una cabra que haurien de degollar perquè ens en poguéssim menjar la carn per dinar.

–Oh, sí, més misericordiós que els déus, pare...

–Ta mare va cardar amb un porc per fer-te a tu.

–Oh, sí, el més eloqüent de tots els eloqüents, p...

–Tant se val –va dir l'emperador–. Ara ens trobem més bé. Vés-te'n. Et deixo viure.

I UNA VEGADA MÉS,
AMB SEDES LLAMPANTS VOLEIANT

I una vegada més, amb sedes llampants voleiant com banderes a les finestres del palau vermell, va trobar Sikri, que mirallejava en la calor com una visió de l'opi. Per fi a casa, amb els paons estufats i les joves ballarines. Si el món fet malbé per la guerra era una dura veritat, Sikri era una bella mentida. L'emperador tornava a casa com un fumador torna a la pipa. Era l'Encantador. Aquí conjuraria un món nou, un món més enllà de la religió, de la regió, del rang i de la tribu. Les dones més belles del món eren aquí i totes eren esposes seves. Els talents més brillants de la terra es trobaven reunits aquí, entre ells els Nou Estels, els nou més brillants entre els més brillants, i amb el seu ajut no hi havia res que no pogués realitzar. Amb el seu ajut, la seva màgia embruixaria tota la terra, i el futur, i tota l'eternitat. Un emperador era un embruixador de la realitat, i amb aquells còmplices la seva bruixeria no podia fallar. Les cançons de Tansen podien obrir els segells que lacraven l'univers i deixar entrar la divinitat al món de cada dia. Els poemes de Faizi obrien finestres al cor i a la ment, i a través d'elles es podia veure la llum i la foscor. Amb el govern del raja Man Singh i l'habilitat financera del raja Todar Mal, els negocis de l'imperi estaven en les millors mans. I a més hi havia Birbal, el millor dels nou que eren els millors dels millors. El seu primer ministre i el seu primer amic.

El primer ministre i la més gran intel·ligència de l'època el va saludar a Hiran Minar, la torre dels ullals d'elefant. A l'emperador se li va despertar el sentit de la malícia.

–Birbal –va dir Akbar, desmuntant–, ens respondràs una pregunta? Hem esperat molt de temps a fer-la.

El primer ministre, d'intel·ligència i saviesa llegendàries, es va inclinar humilment.

–Com desitgeu, *Jahanpanah*, Recer del Món.

–Molt bé, doncs –va dir Akbar–, què fou primer, l'ou o la gallina?

Birbal va respondre immediatament:

–La gallina.

Akbar va quedar desconcertat.

–Com en pots estar tan segur? –va voler saber.

–*Huzoor* –va respondre Birbal–, només he promès respondre una pregunta.

El primer ministre i l'emperador es trobaven a les muralles de la ciutat observant els cercles de les cornelles al cel.

–Birbal –rumiava Akbar–, quantes cornelles creus que hi ha al nostre reialme?

–*Jahanpanah* –va respondre Birbal–, n'hi ha exactament nou-centes noranta-nou mil nou-centes noranta-nou.

Akbar estava perplex.

–Imaginat que nós les hem comptades –va dir–, i que n'hi ha més. Què hi dius?

–Això voldria dir –va respondre Birbal– que les seves amigues del reialme veí han vingut de visita.

–I si n'hi ha menys?

–Voldria dir que unes quantes de les nostres han sortit a l'estranger a veure món.

Un eminent lingüista esperava Akbar a la cort, un visitant d'un remot país de l'Oest: un sacerdot jesuïta que podia conversar i discutir amb fluïdesa en una dotzena de llengües. Va reptar l'emperador a descobrir la seva llengua nativa. Mentre l'emperador rumiava la solució de l'endevinalla, el primer ministre va fer una volta a l'entorn del sacerdot i tot d'un plegat li va pegar una forta

coça al cul. El sacerdot va proferir un reguitzell de renecs –no pas en portuguès, sinó en italià.

–Podeu observar, *Jahanpanah* –va dir Birbal–, que a l’hora d’amollar insults, sempre escollim la llengua materna.

–Si fossis ateu, Birbal –l’emperador va reptar el primer ministre–, què els diries als creients convençuts de totes les grans religions del món?

Birbal era un braman devot de Trivikrampur, però va respondre sense vacil·lar.

–Els diria que jo sóc del parer que tots ells també són ateus; simplement que jo crec en un déu menys que cada un d’ells.

–Què vols dir? –va preguntar l’emperador.

–Tots els creients convençuts tenen bones raons per no creure en cap déu que no sigui el seu –va respondre Birbal–, o sigui, són ells mateixos, entre tots plegats, els que em donen totes les raons per no creure en cap déu.

El primer ministre i l’emperador es trobaven al Khwabgah, el Lloc dels Somnis, contemplant la quieta superfície de l’Anup Talao, l’estany privat per als cerimonials del monarca, l’Estany Sense Parió, el Millor de Tots els Estanys Possibles, del qual es deia que quan al reialme hi havia problemes, les aigües enviaven un avís.

–Birbal –va dir Akbar–, com saps molt bé, la nostra reina favorita té la desgràcia de no existir. I tot i que nós l’estimem més que a cap altra, l’admirem per damunt de totes les altres i la valorem fins i tot més que el desaparegut Koh-i-Noor, és inconsolable. «La més lletja, la més esquerpa i més mala pècora de les teves esposes està feta de carn i ossos», em diu. «Al final no podré competir amb elles».

El primer ministre va aconsellar l’emperador.

–*Jahanpanah*, li heu de dir que serà precisament *al final* que la seva victòria serà evident per a tothom, perquè al final cap de les altres reines existirà més que ella, mentre que ella haurà gaudit tota una vida del vostre amor, i la seva fama ressonarà al llarg dels segles.

Per això, en realitat, tot i que és cert que no existeix, també és cert que ella és l'única que viu. Si no fos així, allà dalt, darrere d'aquella finestra alta, no hi hauria ningú esperant la vostra tornada.

Les germanes de Jodha, les altres esposes, li tenien rancúnia. Com era possible que el poderós emperador preferís la companyia d'una dona que no existia? Quan ell era fora, si més no, ella també s'hauria d'absentar; no tenia cap sentit quedar-se amb les que existien de veritat. Hauria de desaparèixer perquè només era una aparició, s'hauria d'esmunyir dintre d'un mirall, o d'una ombra, i esfumar-se. El fet de no desaparèixer, concloïen les reines vivents, era la mena d'informalitat que s'havia d'esperar d'un ésser imaginari. Com podia tenir la bona educació de conèixer els seus costums, si no havia tingut cap mena d'educació? Era una quimera ignorant, i es mereixia que no la tinguessin en compte.

L'emperador l'havia construïda, deien, furioses, robant-los un trosset a cada una. Deia que era la filla del príncep de Jodhpur. No era veritat! Ho era una altra reina, i ella no n'era pas la filla, sinó la germana. L'emperador també creia que la seva estimada fictícia era la mare del seu primer fill, el seu primer fill tan esperat, concebut gràcies a la benedicció d'un sant, el mateix sant al costat de la cabana del qual s'havia construït aquesta ciutat de la victòria. Però no era la mare del príncep Selim, com l'autèntica mare del príncep Selim, Rajkumari Hira Kunwari, coneguda com Mariamuz-Zamani, filla del rajà Bihar Mal d'Amer, del clan Kachhwaha, explicava seriosament a qui la volgués escoltar. Per tant: la bellesa infinita de la reina imaginària provenia d'una consort; la seva religió hindú, d'una altra, i la seva riquesa incalculable, d'una tercera. El seu caràcter, però, era creació d'Akbar. No hi havia cap dona real que pogués ser així, tan perfectament complaent, tan poc exigent, sempre tan disponible. Era una impossibilitat, una fantasia de perfecció. Elles la temien, ja que sabien que, com que era impos-

sible, era irresistible, i era per això que el rei l'estimava més que a les altres. La detestaven perquè els havia robat les seves històries. Si l'haguessin poguda assassinar ho haurien fet, però fins que l'emperador no se'n cansés, o es morís, ella era immortal. La idea de la mort de l'emperador no era una cosa que es pogués descartar, però de moment les reines no hi pensaven. De moment sofrien en silenci. «L'emperador és boig», rondinaven per dintre, però eren prou sensates per guardar-se de pronunciar aquelles paraules. I quan ell galopava pel món matant gent, elles deixaven tranquil·la la consort imaginària. No deien mai el seu nom. *Jodha, Jodhabai*. Aquestes paraules no sortien mai dels seus llavis. Ella passejava sola per les seves cambres del palau. Era una ombra solitària que veien darrere d'envans de pedra calada. Era una peça de roba voleiant amb la brisa. De nit, s'estava sota la petita cúpula del pis de dalt de tot del Panch Mahal i fitava l'horitzó esperant la tornada del rei que la feia real. El rei que tornava de la guerra, que tornava a casa.

Molt abans de la inquietant arribada a Fatehpur Sikri del mentideros estranger amb les seves històries de fetillers i encanteris, Jodha ja sabia que per la sang del seu il·lustre espòs hi devia córrer la bruixeria. Tothom havia sentit a parlar de la nigromància de Genguis Khan, del seu ús dels sacrificis d'animals i de les herbes màgiques, i de com amb l'ajuda de la màgia negra havia pogut engendrar vuit-cents mil descendents. Tothom havia sentit la història de com Timur el Coix havia cremat l'Alcorà i després de conquerir la terra havia provat de pujar als estels per conquerir també el cel. Tothom sabia la història que contava com l'emperador Baber havia salvat la vida de l'agònic Humayun encerclant la Mort que rondava el seu llit de malalt, temptadora, fent-la passar del noi al pare, sacrificant-se ell mateix perquè el seu fill pogués viure. Els pactes obscurs amb la Mort i el Diable eren el patrimoni del seu espòs, i la seva pròpia existència la prova del poder de la seva màgia.

La creació de vida real a partir d'un somni era un acte sobre-humà, una usurpació d'una prerrogativa dels déus. En aquells temps, Sikri era un formigueig de poetes i artistes, uns egotistes refistolats que reclamaven per a ells sols el poder del llenguatge i de les imatges per conjurar coses belles de la buidor del no-res, però no hi havia cap poeta ni pintor ni músic ni escultor que s'hagués acostat a allò que l'emperador, l'Home Perfecte, havia aconseguit. La cort també era plena de forasters, exòtics untats de pomada, mercaders colrats per la intempèrie, capellans de cara llarga de l'Oest que fanfarronejaven en llengües lletges i indesitjables sobre la majestuositat de les seves terres, dels seus déus, dels seus reis. A través d'un envà de pedra calada que hi havia davant d'una finestra alta del pis superior de les seves cambres contemplava, allà baix, el gran pati emmurallat de la Seu de l'Audiència Pública i observava la munió d'estrangers estufats i vanitosos. Quan l'emperador li ensenyava els quadres que havien portat amb les seves muntanyes i les seves valls, ella pensava en l'Himàlaia i en el Caixmir i es reia de la mesquina aproximació a la bellesa natural dels estrangers, i dels seus *vaals* i dels seus *aalps*, mitges paraules per descriure mitges coses. Els seus reis eren salvatges, i havien clavat el seu déu en un arbre. Què n'havia de voler, d'una gent tan ridícula?

Les seves històries tampoc no la impressionaven. L'emperador li havia explicat un conte que havia portat un viatger sobre un vell escultor grec que havia donat vida a una dona i se n'havia enamorat. Aquell relat no acabava bé i, en tot cas, era una faula per a criatures. No es podia comparar a la seva existència de fet. Aquí, al capdavant, ella existia. Simplement existia. Un sol home en tota la terra havia aconseguit mai una proesa de creació com aquella amb un simple acte de voluntat.

No l'interessaven els viatgers estrangers, tot i que sabia que fascinaven l'emperador. Venien a la recerca de... què, exactament? Res de bo. Si fossin una mica intel·ligents, la inutilitat dels seus

viatges se'ls faria evident. Viatjar no servia de res. Et treia del lloc on tenies un sentit, i al qual donaves un sentit dedicant-hi la vida, i et feia desaparèixer com per art de màgia per anar a parar a països fantàstics on eres, i se't veia, francament absurd.

Sí: aquest lloc, Sikri, era un país fantàstic per a ells, de la mateixa manera que la seva Anglaterra i el seu Portugal, i les seves Holanda i França, estaven fora de l'abast de la comprensió de Jodha. El món no era tota una sola cosa. «Nosaltres som el seu somni», havia dit a l'emperador, «i ells són el nostre». Ella l'estimava perquè ell mai no rebutjava les seves opinions, no les descartava mai amb un gest desdenyós de la seva mà majestàtica.

—Però imaginat, Jodha —li va dir un vespre que jugaven a *gan-jifa*³, mentre col·locava les cartes—, que poguéssim despertar-nos en els somnis d'altres homes i canviar-los, i que tinguéssim el valor de convidar-los als nostres. I si tot el món només fos un somni despert? —No li podia dir que era fantasiós quan parlava de somnis deserts: què era ella, si no?

No havia abandonat mai els palaus on havia nascut feia una dècada, ja adulta, de l'home que no era solament el seu creador, sinó també el seu amant. Era cert: era la seva esposa i la seva filla. Si abandonés els palaus, si més no això és el que sempre havia sospitat, es trencaria l'encanteri i deixaria d'existir. Potser ho podria fer si ell, l'emperador, fos amb ella per sostenir-la amb la força de la seva creença, però si sortís sola no tindria cap possibilitat. Afortunadament, no tenia cap desig de sortir dels palaus. El laberint de passadissos amb parets de pedra o cortinatges que connectaven els diferents edificis que formaven el complex del palau li proporcionaven totes les possibilitats de

---

3. Joc de cartes que es jugava a la cort mogol, originàriament fet de planxes d'ivori amb incrustacions de pedres precioses i de careï. Més tard es va popularitzar i en van fer de fusta, fulla de palmera o cartó. Les cartes són circulars i normalment mostren motius dels avatars de Vixnu. (N. de la T.)

viatge que ella necessitava. Aquest era el seu petit univers. No tenia l'interès del conqueridor en els altres llocs. Que la resta del món se la quedessin els altres. Aquest quadrat de pedra fortificada era seu.

Era una dona sense passat, aïllada de la història o, més aviat, posseïdora només de la història que ell li havia volgut atorgar, i que les altres reines impugnaven amargament. La qüestió de la seva existència independent, de si tenia una existència independent, sorgia una vegada i una altra, tant si ella volia com si no. Si Déu es girés d'esquena a la seva creació, l'Home, l'Home simplement deixaria de ser? Aquesta era la versió a gran escala de la qüestió, però les que l'amoïnaven eren les versions egoïstes a petita escala. La seva voluntat estava emancipada de l'home que amb la seva voluntat li havia donat vida? Ella només existia gràcies a la suspensió de la incredulitat respecte a la possibilitat de la seva existència? Si ell moria, ella podria continuar vivint?

Va notar que se li accelerava el pols. Estava a punt de passar alguna cosa. Va sentir que s'enfortia, que se solidificava. Els dubtes la van abandonar. Ell arribava.

L'emperador havia entrat al complex del palau i ella sentia la força de la necessitat d'ell, cada vegada més a prop. Sí. Estava a punt de passar alguna cosa. Sentia el trepig d'ell a la seva sang, el veia dintre seu, fent-se cada vegada més gros a mesura que se li acostava. Ella era el seu mirall perquè ell l'havia creada d'aquesta manera, però ella també era ella. Sí. Ara que l'acte de creació s'havia acabat era lliure per ser la persona que ell havia creat, lliure, com tothom, dintre dels límits que la seva naturalesa li permetia ser i fer. Que forta se sentia, tot d'un plegat, que plena de sang i de ràbia. El poder d'ell sobre ella no era pas absolut. Ella només havia de ser coherent. Mai no s'havia sentit més coherent. La seva pròpia naturalesa irrompia dintre seu com una inundació. No era una subordinada. A ell no li agradaven les dones subordinades.

Primer de tot el renyaria. Com podia ser fora tant de temps? Durant la seva absència ella havia hagut de combatre moltes intrigues. Aquí no es podia confiar en res ni en ningú. Les parets i tot eren plenes de murmuris. Ella havia lluitat contra tot i havia defensat el palau fins al dia de la seva tornada, havia frustrat les petites traïcions egoistes del servei domèstic, havia estabornit els llangardaixos que espiaven aferrats a la paret, havia aturat les corre-disses dels ratolins conspiradors. I tot això sentint que es consumia, sentint que el simple esforç per la supervivència li exigia l'exercici de pràcticament totes les forces de la seva voluntat. Les altres reines... no, no en parlaria, de les altres reines. Les altres reines no existien. Només existia ella. Ella també era fetillera. Era la fetillera d'ella mateixa. Només hi havia un home que ella havia d'encantar, i era aquí. No aniria amb les altres reines. Ell s'acostava a allò que el complaïa. Ella estava plena d'ell, del seu desig per ella, d'allò que estava a punt de passar. Ella era la coneixedora de les necessitats d'ell. Ella ho sabia tot.

Es va obrir la porta. Ella existia. Era immortal, perquè l'havia creada l'amor.

Ell portava posat un turbant daurat amb una escarapel·la i un gavany de brocat d'or. Portava posada la pols de la terra conquerida com la insígnia honorífica d'un soldat. Portava posada una rialleta de xai.

—«Volia» tornar més aviat —va dir—. «M'he» retardat. —La seva manera de parlar tenia un to estrany i experimental. Què li passava? Ella va decidir no fer cas d'aquesta vacil·lació tan inusual en ell i va procedir com havia planejat.

—Ah, «volies» —va dir, ben dreta, amb la seva roba de cada dia, posant-se el vel de seda sobre la part inferior de la cara—. Un home no sap què vol. Un home no vol el que diu que vol. Un home només vol el que necessita.

Ell va quedar desconcertat pel refús d'ella a reconèixer el seu descens a la primera persona, que l'honorava a ella, que esperava

que la faria desmaiar d'alegria, i que era el seu últim descobriment i la seva declaració d'amor. Desconcertat, i una mica enfadat.

–Quants homes has conegut, que en sàpigues tant? –va dir ell arrufant les celles, acostant-se-li–. Has somiat homes per a tu mentre «jo» era fora, o has trobat homes que t'han complagut, homes que no són somnis? Hi ha homes que «he» de matar? –Aquesta vegada sí que s'adonaria de la revolucionària i eròtica novetat del pronom. Ara sí que entendria què li volia dir.

No ho va entendre. Es pensava que sabia què l'excitava, a ell, i només pensava en les paraules que havia de dir per fer-lo seu.

–Les dones pensen menys en els homes, en general, del que la majoria d'homes s'imaginen. Les dones pensen en els seus propis homes menys sovint del que als seus homes els agrada creure. Les dones necessiten els homes menys del que els homes necessiten les dones. Per això és tan important tenir ben controlada una bona dona. Si no es té ben controlada, és probable que s'escapi.

No s'havia vestit per rebre'l.

–Si vols nines –li va dir–, vés a la casa de nines, que t'esperen, ben bufones, xisclant i estirant-se els cabells les unes a les altres. –Havia comès un error. Havia parlat de les altres reines.

A ell se li va arrugar el front i se li van entelar els ulls. Ella havia fet un pas en fals. L'encanteri gairebé s'havia trencat. Ella va abocar tota la força dels seus ulls cap als d'ell i el va recuperar. La màgia encara s'aguantava. Va alçar la veu i va continuar.

No el va adular.

–Ja semblés un vell –li va dir–. Els teus fills es pensaran que els ets avi. –No el va felicitar per les seves victòries–. Si la història hagués seguit un altre curs –va dir–, encara governarien els vells déus, plens d'històries i de gestes en comptes de càstigs i de lleis, els déus de l'ésser al costat de les deesses del fer, déus ballarins, déus riallers, déus de llamps i flautes, tants i tants déus, i potser això hauria estat millor. –Ella sabia que era bella i ara, deixant caure el

vel de seda, va desfermar la bellesa que havia tingut amagada i ell ja va estar perdut.

—Quan un noi somia una dona li posa uns pits ben grossos i un cervell ben petit —va murmurar—. Quan un rei imagina una esposa em somia a mi.

Era experta en les set classes d'unguiculació, és a dir, l'art de fer servir les ungles per realçar l'acte de l'amor. Abans que ell partís per al seu llarg viatge, ella l'havia marcat amb les Tres Marques Profundes, que eren esgarrapades fetes amb els tres primers dits de la mà dreta a l'esquena, al pit i també als testicles: una cosa perquè la recordés. Ara que ell era a casa, el podia fer estremir, li podia fer posar tots els pèls de punta, si li posava les ungles a les galtes i al llavi inferior i als pits, sense deixar cap marca. O el podia marcar, deixar-li un senyal en forma de mitja lluna al coll. Li podia enfonsar lentament les ungles a la cara durant molta estona. Li podia fer marques llargues al cap i a les cuixes i, altra vegada, als seus sensibles pits. Podia representar el Salt de la Llebre, marcant-li les arèoles dels mugrons sense tocar-li cap altre punt del cos. I no hi havia cap altra dona tan hàbil com ella amb la Pota de Paó, aquella maniobra tan delicada: li posava el polze al mugró esquerre i amb els altres quatre dits «caminava» al voltant del pit, enfonsant-li les llargues ungles, les seves ungles corbes com urpes que ella havia preservat i esmolat preveient aquest precís moment, i les clavava a la pell de l'emperador fins que deixaven unes marques que semblaven la petjada que deixa un paó caminant pel fang. Sabia què diria ell quan ella li faria aquestes coses. Li explicaria que, en la soledat de la seva tenda militar, tancava els ulls i imitava els seus moviments, s'imaginava les ungles d'ella movent-se sobre el seu cos per fer-se seu, i excitar-se.

Esperava que ho digués, però no ho va dir. Alguna cosa havia canviat. Ara ell mostrava certa impaciència, fins i tot irritació, una contrarietat que ella no entenia. Era com si totes aquelles sofisti-

cacions de l'art d'estimar haguessin perdut l'encant i ell volgués simplement posseir-la i enllestir d'una vegada. Va veure que ell havia canviat. I ara totes les altres coses també canviarien.

Pel que fa a l'emperador, no va tornar a referir-se mai més a ell mateix en singular en presència d'una altra persona. Era plural als ulls del món, plural fins i tot per a la dona que l'estimava, i plural continuaria. Havia après la lliçó.

ELS SEUS FILLS MUNTANT CAVALLS VELOÇOS

Els seus fills muntant cavalls veloços, apuntant llances a les piquetes de les tendes, a terra; els seus fills, encara a cavall, excel·lint en el joc del *chaugan*, brandant bastons llargs amb la punta corba i picant una pilota perquè entrés a la porteria de xarxa; els seus fills jugant a polo de nit amb una pilota lluminosa; els seus fills en partides de cacera, iniciats en els misteris del tir al lleopard pel mestre de caça; els seus fills participant en «el joc de l'amor», *ishqbazi*, una cursa de coloms... que bells que eren, els seus fills! Que poderosament que jugaven! Mireu el príncep de la Corona Selim, de només catorze anys i ja un arquer tan expert que s'havien de reescriure les normes de l'esport per adaptar-se a ell. Ah, Murad, Daniyal, els meus galopadors, pensava l'emperador. Com els estimava, i quins sapastres estaven fets! Mireu-los als ulls: ja estaven borratxos. Tenien deu i onze anys i ja estaven borratxos, borratxos amb cavalls al seu càrrec, aquells carallots. Havia donat instruccions estrictes al servei, però eren prínceps de sang i cap criat gosava contradir-los.

Els feia espigar, naturalment, de manera que ho sabia tot pel que feia a l'hàbit de fumar opi de Selim i a les festes nocturnes de perversions i lascívia. Potser era comprensible que un jove en la primera foguerada de la seva potència desenvolupés el gust a sodomitzar mosses, però aviat se li hauria de dir alguna cosa, perquè les ballarines es queixaven que amb els darreres masegats, que amb els culets de magrana esgavellats, els costava més ballar, les molt putetes.

Ai, ai las! Ai las, els seus fills depravats, carn de la seva carn, hereus de tots els seus defectes i de cap de les seves virtuts! El

mal caduc del príncep Murad s'havia amagat al populatxo fins al moment, però fins quan? I Daniyal no semblava bo per a res, era com si no tingués personalitat, tot i que havia heretat la bona planta familiar, una gràcia de la qual no podia estar legítimament orgullós, tot i que en la seva refistolada vanitat n'estava. Era massa sever, jutjar d'aquesta manera un nen de deu anys? Sí, i tant que ho era, però aquests joves no eren nens. Eren petits déus, els dèspotes del futur: nascuts, desafortunadament, per governar. Els estimava. Ells el traïrien. Eren la llum de la seva vida. Anirien a destruir-lo quan estigués dormint. Els petits dadors-pel-cul. Esperava la seva jugada.

Avui, com cada dia, el rei desitjava poder confiar en els seus fills. Confiava en Birbal i en Jodha i en Abul Fazl i en Todar Mal, però els nois els mantenia sota una vigilància estricta. Anhelava poder confiar en ells perquè poguessin ser els puntals forts de la seva vellesa. Somiava poder refiar-se dels seus sis bells ulls quan se li entessin els propis, i que els seus sis braços forts, quan els seus perdessin la força, actuessin a l'uníson seguint les seves ordres, perquè realment esdevinguessin un déu de tres caps i molts membres. Volia confiar en ells perquè considerava que la confiança era una virtut i la volia cultivar, però coneixia la història de la seva sang, sabia que la confiança no era un hàbit de la seva estirp. Els seus fills es convertiren en herois radiants amb uns bigotis excel·lents, i se li girarien en contra, ja els ho veia als ulls. Entre els de la seva nissaga, entre els Txagatai de Fergana, era costum que els fills conspiressin contra els pares i senyors coronats, que maldessin per destronar-los, que els empresonessin a les seves pròpies fortaleses o en illes enmig d'un llac o que els executessin amb les seves pròpies espases.

Selim, pobret, el desgraciat sanguinari, ja somiava enginyosos mètodes per matar persones. *Si algú em traeix, pare, mataré un ase i faré cosir el traïdor dintre de la pell encara molla de la bèstia acabada d'escorxar. Llavors l'asseuré del revés en un ruc i el faré desfilar pels carrers al migdia, i deixaré que el sol abrusador faci la feina.* El

sol cruel que assecaria la pell de l'animal perquè s'anés contraient lentament, de manera que l'enemic de l'interior es moriria lentament d'asfíxia per estrangulació. D'on l'has tret, una idea tan fastigosa?, va preguntar l'emperador al seu fill. *Me l'he inventada, va mentir el noi. I qui ets, tu, per parlar de crueltat, pare? Et vaig veure amb els meus ulls desembeinar l'espasa i tallar els peus d'aquell home que havia robat unes sabates.* L'emperador sabia reconèixer quan una cosa era veritat. Si hi havia foscor en el príncep Selim, l'havia heretada del rei de reis.

Selim era el seu fill predilecte, i el seu més probable assassí. Quan ell era fora, els tres germans es barallaven al carrer com gossos per l'os sucós del seu poder. Quan tancava els ulls i sentia les peülles dels seus fills galopant en ple joc veia Selim capitanejant una rebel·lió contra ell i fracassant, com el mocós escarransit que era. *El perdonarem, naturalment, li perdonarem la vida, al nostre fill, un genet magnífic, amb una rialla tan règia.* L'emperador va sospirar. No confiava en els seus fills.

La qüestió de l'amor es tornava més misteriosa, amb aquests assumptes. El rei estimava els seus tres fills que galopaven davant seu a la plaça oberta. Si havia de morir a les seves mans, estimaria la mà que li donaria el cop fatal. Tot i amb això, no tenia intenció de permetre que els joves bastards el traguessin del mig, si més no mentre li quedés alè. Abans els veuria a l'Infern. Ell era l'emperador, Akbar. No hi havia cap home que pogués jugar amb ell.

Havia confiat en el místic Chishti que tenia la tomba al pati de la mesquita del Divendres, però Chishti era mort. Confiava en els gossos, en la música, en la poesia, en un cortesà enginyós i en una esposa que havia creat del no-res. Confiava en la bellesa, en la pintura i en la saviesa dels seus avantpassats. En altres coses, però, perdia la confiança; en la fe religiosa, per exemple. Sabia que no es podia confiar en la vida, que no es podia refiar del món. A la porta de la seva gran mesquita havia gravat la seva divisa, que no era seva, sinó que era, això li havien dit, de Jesús de Natzaret. *El món*

és un pont. Passa-hi, però no hi construeixis cap casa. Ni tan sols es creia la seva pròpia divisa, es retreia a si mateix, ja que no sols havia construït una casa, sinó tota una ciutat. *Qui espera una hora, espera l'eternitat. El món és una hora. El que hi ha després és invisible.* És veritat, reconeixia silenciosament, espero massa. Espero l'eternitat. Amb una hora no en tinc prou. Espero la grandesa, que és més del que els homes haurien de desitjar. (Aquest «jo» era agradable, quan se'l deia a ell mateix, li feia sentir més intimitat amb ell mateix, però continuaria sent un assumpte privat, un assumpte resolt.) Espero una llarga vida, va pensar, i espero la pau, la comprensió i un bon àpat a la tarda. I sobretot espero un jove en qui pugui confiar. Aquest jove no serà el meu fill, però el convertiré en més que un fill. El convertiré en el meu martell i en la meva enclusa. El convertiré en la meva bellesa i la meva veritat. Sobre el palmell de la meva mà, tocarà el cel.

Aquell mateix dia li van portar davant seu un jove de cabells grocs amb un absurd gavany llarg fet de rombes de couro virolats, amb una carta de la reina d'Anglaterra a la mà.

De bon matí, Mohini, la meuca insomne del bordell de Hatyapul, va despertar el seu client estranger. Ell es va desvetllar ràpidament, la va retorçar d'una manera brutal entre els braços, va conjurar un ganivet de l'aire buit i l'hi va posar al coll.

—No siguis estúpid —li va dir ella—. T'hauria pogut matar cent vegades, aquesta nit, i no et pensis que no m'ha passat pel cap quan roncaves prou fort per despertar l'emperador al palau.

Ella li havia ofert dos preus, un per un sol acte, i l'altre, lleugerament més alt, per tota la nit.

—Quin surt més a compte? —havia preguntat ell.

—La gent sempre diu que el de tota la nit —va respondre ella, seriosa—, però la majoria de clients són tan vells o estan tan borratxos o tan drogats per l'opi o són tan incompetents que fer-ho

una sola vegada ja és més del que són capaços, o sigui, amb el preu d'un sol acte segurament hi sortiràs guanyant.

–Et pagaré el doble que el preu de tota la nit –va dir ell–, si em promets que t'estaràs al meu costat tota la nit. Fa molt de temps que no he passat tota una nit amb una dona, i un cos de dona jaient al meu costat m'endolceix els somnis.

–Gasta't els diners com vulguis, no seré jo qui et dirà que no ho facis –va dir ella amb fredor–, però fa anys que no me'n queda ni una gota, de dolçor.

Era tan prima que les altres putes li deien Esquelet, i els clients que s'ho podien permetre sovint l'agafaven amb la seva antítesi, la puta obesa a qui deien Matalàs, per poder-se satisfer amb els dos extrems del que podia oferir la forma femenina: primer el predomini inflexible dels ossos i després la carn per enfonsar-s'hi. L'Esquelet menjava com un llop, de pressa i amb golafreria, i com més menjava, més s'engreixava el Matalàs, fins que es va sospitar que les dues putes havien fet un pacte amb el Diable, i a l'Infern seria l'Esquelet la que lluiria un grotesc sobrepès per tota l'eternitat mentre que el Matalàs aniria amunt i avall amb soroll d'ossos i el pit pla amb uns mugrons com petites clavilles de fusta.

Era una prostituta *doli-arthi* de Hatyapul, que volia dir que les condicions de la seva feina establien que estava literalment casada amb l'ofici i que només el deixaria sobre l'*arthi* o fèretre del funeral. Havia hagut de sotmetre's a una paròdia de cerimònia de nocces, arribant-hi, davant de les rialles de la xusma del carrer, sobre un carro de rucs en comptes del *doli* o palanquí habitual.

–Aprofita el dia de la boda, Esquelet, que és l'únic que tindràs! –va cridar un ben fort, però les altres prostitutes li van abocar al damunt un orinal de pixum calent des d'un balcó, i això el va fer callar de cop. El *nuvi* era el mateix bordell, representat simbòlicament per la *madame*, Rangili Bibi, una puta tan desdentada i guenya que havia arribat a guanyar-se el respecte, i tan ferotge que tothom li tenia por, fins i tots els agents de policia que, teòrica-

ment, tenien l'obligació de tancar-li el negoci, però no s'atrevien a fer cap pas en contra d'ella per si de cas ella els portava mala sort per a tota la vida mirant-los amb l'ull dolent. L'altra explicació, més racional, de la supervivència del bordell era que el propietari era un noble influent de la cort —o encara més, les xafarderies de la ciutat afirmaven que no era un noble sinó un sacerdot, potser fins i tot un dels místics que pregaven dia i nit a la tomba de Chishti. Però els nobles podien caure en gràcia i en desgràcia, i els sacerdots també. La mala sort, en canvi, és per sempre: de manera que la por dels ulls guenyos de Rangili Bibi era, si més no, tan potent com un protector, sant o aristòcrata, invisible.

L'amargor de Mohini no era conseqüència de ser puta, que era una feina com una altra i li proporcionava una casa, i menjar i roba, ja que sense això, deia, seria igual que un gossot sarnós i probablement moriria com un gos en un racó del carrer. Anava dirigida a una sola dona, la seva prèvia patrona, la senyora Man Bai d'Amer, de catorze anys, actualment resident a Sikri, una jove desvergonyida que ja rebia, en secret, les àvides atencions del seu cosí, el príncep de la Corona Selim. La senyora Man Bai tenia cent esclaves, i Mohini, l'Esquelet, era una de les seves favorites. Quan el príncep arribava tot suat de la dura feina d'anar al galop matant animals a l'hora de la calor forta, Mohini anava al cap de la comitiva que tenia la tasca de treure-li tota la roba i fer-li massatges a la pell pàl·lida amb olis aromàtics i refrescants. Mohini era la que triava el perfum, sàndal o mesc, pàtxuli o rosa, i era Mohini qui realitzava la funció privilegiada de fer-li un massatge a la seva virilitat per preparar-lo per a la seva amant. Altres esclaves el ventaven i li feien fregues a les mans i als peus, però només l'Esquelet podia tocar el sexe reial. Això era a causa de la seva habilitat a preparar els unguents necessaris per intensificar el desig sexual i prolongar el tracte sexual. Feia una pasta amb tamarinde i cinabri, o amb gíngebre sec i pebre que, barrejada amb la mel d'una abella grossa, donava a la dona un plaer intens sense que calgués

un esforç excessiu per part de l'home, i també permetia a l'home experimentar sensacions d'escalfor i una mena de palpitació que l'estrenyia, extremament plaent. De vegades, aplicava la pasta a la vagina de la seva mestressa, de vegades al membre del príncep, i normalment a tots dos. Tant l'un com l'altra deien que els resultats eren excel·lents.

Va ser la seva mestria en les drogues per a la virilitat conegudes com «les que convertien els homes en cavalls» el que ho va espatllar tot. Un dia va manar que castressin un boc, en va bullir els testicles amb llet, els va assaonar amb sal i pebre, els va fregir amb mantega líquida de búfal i finalment els va capolar i els va servir com un trinxat de gust deliciós. Aquest preparat era per menjar-se'l, no per fregar-lo pel cos, i el va donar al príncep amb una cullera de plata, explicant-li que era una medecina que li permetria fer l'amor com un cavall, cinc, deu, i vint vegades i tot, sense perdre les forces. En el cas dels joves especialment virils podia facilitar cent ejaculacions seguides.

–Deliciós –va dir el príncep, i s'ho va menjar amb entusiasme.

L'endemà al matí va sortir de la cambra de la seva amant deixant-la a les portes de la mort.

–Ha! Ha! –va cridar a Mohini quan sortia–. Que divertit.

Van passar quaranta-set dies amb les respectives nits abans que la senyora Man Bai pogués ni tan sols plantejar-se tornar a tenir tracte sexual, i durant aquell temps el príncep, quan la visitava, era molt comprensiu amb relació al mal que li havia fet, i es comportava d'una manera penedida i sol·lícita, i en comptes de cardar amb ella ho feia amb les esclaves, i sovint demanava els favors de la criatura resseca que l'havia dotat d'aquella potència sexual sobrehumana. La senyora Man Bai no li ho podia negar, però per dintre estava rabiosa de gelosia. Quan es va fer evident, després de la nit de les cent una copulacions, que la tolerància al sexe de Mohini l'Esquelet era infinita i que el príncep era incapaç de trencar-la com pràcticament havia fet amb la seva amant, el fat

de l'esclava va estar decidit. La gelosia de la senyora Man Bai es va fer implacable i Mohini va ser expulsada de la casa, i va sortir sense res més que els seus coneixements de les receptes que tornaven els homes bojós de desig. Va caure molt avall, del palau al bordell, però els seus poders d'encantament li van fer un bon servei i la van convertir en la més popular de les dones de la casa indecent del Hatyapul. Ella, però, esperava venjar-se.

—Si mai el fat em posa aquella bruixa a les mans, l'untaré amb una pasta tan potent que els xacals i tot vindran a cardar-la. La cardaran els corbs, les serps, els leprosos i els búfals d'aigua i quan hauran acabat no quedarà res més d'ella que unes quantes grenyes de cabells molls que cremaré perquè no en quedi res. Però es vol casar amb el príncep Selim, o sigui, no em feu cas. Per a una dona com jo la venjança és un luxe inaccessible, com les perdis o la infantesa.

Sense saber per què, parlava amb el nouvingut ros com no havia parlat mai amb cap dels seus clients, potser pel seu aspecte exòtic, per aquells cabells grocs, per la seva estrangeria purificadora.

—Em deus haver embuixat —li va dir, amb la veu alterada—, perquè no permeto mai que els meus visitants em vegin a la llum del dia, i no diguem explicar-los la història de la meua vida.

Havia perdut la virginitat als onze anys amb el germà del seu pare, i la criatura que va néixer era un monstre que la seva mare es va emportar de seguida per anar-lo a ofegar sense deixar-l'hi veure per por que si el veia començaria a detestar el futur.

—No calia que s'hi amoïnés —va dir Mohini—, perquè resulta que tinc la virtut d'una invariable disposició i un gust per l'acte sexual que ni tan sols aquell titafluixa de bou espoliador no podria canviar. Però no he estat mai una persona càlida, i des que vaig sofrir aquella injustícia de mans de la senyora Man Bai, ha augmentat el fred al meu voltant. A l'estiu, els homes busquen l'efecte refrescant de la meua proximitat, però a l'hivern no tinc gaire feina.

–Preparam –va dir l’home de cabells grocs–. Perquè avui he d’anar a la cort per un assumpte important i si no mostro el millor de mi, moriré.

–Si ho pots pagar –va respondre ella–, faré que facis una olor tan desitjable com la d’un rei.

Va començar a convertir el cos d’ell en una simfonia per a l’olfacte, i li va dir que el preu seria una moneda d’or mogol.

–Et cobro més del compte, naturalment –li va advertir, però ell es va limitar a sacsejar el puny esquerre, i ella va fer un esbufec quan va veure les tres monedes d’or entre els seus quatre dits.

–Fes una bona feina –va dir ell, i les hi va donar totes tres.

–Per tres *mohurs* d’or –va dir ella– et prendran per un àngel del Paradís, si és pel que vols que te’n prenguin, i quan hakis enllestit això que has de fer al palau, ens podràs tenir al Matalàs i a mi juntes, i satisfarem els teus somnis més desenfrenats durant una setmana sense cobrar-te cap suplement.

Va fer portar una banyera metàl·lica i la va omplir ella mateixa amb una barreja d’aigua freda i aigua calenta a raó de tres galledes per una. Després el va ensabonar tot amb un sabó d’aloe, sàndal i càmfora «perquè tinguis la pell fresca i oberta abans que et posi els aires reials». Llavors va treure de sota el llit la seva capsa màgica de fragàncies embolicades pulcrament amb un drap.

–Abans que arribis a trobar-te en presència de l’emperador hauràs de satisfer molts altres homes –li va dir–. I per això el perfum per a l’emperador al principi estarà amagat sota les fragàncies que agradaran als personatges inferiors, que s’esvairan quan arribis a la presència imperial.

Després d’això es va posar a treballar: el va untar amb algàlia i violeta, magnòlia i lliri, narcís i calambuc, i també amb unes quantes gotes d’altres fluids misteriosos dels quals ell ni tan sols va voler demanar el nom, fluids extrets de la saba d’arbres turcs, xipriotes i xinesos, a més d’una cera dels intestins d’una balena. Quan ella va haver acabat, ell estava convençut que feia olor de

bordell barat, que era on es trobava, al capdavall, i es va penedir de la decisió de demanar ajuda a l'Esquelet. Però va tenir la delicadesa de guardar-se la recança per a ell. Va treure de la petita bossa de viatge una roba tan refinada, que l'Esquelet va esbufegar.

—Has mort algú per aconseguir això, o és que ets una persona important, després de tot? —va voler saber ella.

Ell no va respondre. Semblar un personatge distingit pels camins servia per atreure l'atenció d'homes violents; semblar un pòtol a la cort era una idiotesa d'una altra mena.

—Me n'he d'anar —va dir.

—Torna —li va dir ella—. Pensa en l'oferta que t'he fet.

Es va posar l'inevitable abric tot i la calor que començava a borbollar al matí i va enfilar el camí per fer el que havia de fer. Miraculosament, els perfums de l'Esquelet li anaven al davant i li allisaven el camí. En comptes de fer-lo fora dient-li que anés a la porta de l'extrem més llunyà de la ciutat, a fer cua per esperar el permís per entrar al Pati de l'Audiència Pública, els guàrdies es van desviar del seu camí per assistir-lo, ensumant l'aire com si portés bones notícies, il·luminant-se amb insòlits somriures de benvinguda. El cap del quarter dels guàrdies va enviar un corredor a buscar un secretari reial que va arribar amb un posat irritable perquè l'havien cridat. Quan s'acostava al visitant va canviar la brisa i una fragància completament nova va omplir l'aire, una fragància d'una subtileza massa delicada per al nas poc refinat dels guàrdies, però que al secretari el va fer pensar tot d'un plegat en la primera noia que havia estimat. Es va oferir per anar personalment a la casa de Birbal a arranjar les coses, i en va tornar dient que s'havien donat tots els permisos necessaris i que ara estava autoritzat a convidar el visitant a entrar al palau. Al visitant, inevitablement, li van demanar el nom, i ell va respondre sense vacil·lació.

—Em podeu dir Mogor —va respondre en persa impecable—. Mogor dell'Amore, al vostre servei. Sóc un cavaller de Florència i vinc en una missió per a la reina d'Anglaterra.

Portava un barret de vellut amb una ploma blanca aguantada amb una pedra preciosa de color de mostassa i, traient-se el barret, va fer una reverència exagerada que va mostrar a tothom que mirava (ja que havia atret una munió de gent amb la cara somrient i uns ulls somiadors que demostraven, una vegada més, el poder omniscient de la feina de l'Esquelet) que tenia l'art, la finor i la gràcia d'un cortesà.

—Senyor ambaixador —va dir el secretari, tornant-li la reverència—. Seguiu-me, si us plau.

I encara es va desplegar una tercera fragància quan les primeres olors es van esvaïr, i aquesta omplia l'aire de fantasies de desig. Quan caminava pel món vermell dels palaus, l'home que ara responia al nom de Mogor dell'Amore va observar un bellueig darrere les finestres encortinades i els envans calats. En la foscor de les finestres li semblava distingir una amfitriona amb els ulls brillants en forma d'ametlla. En una ocasió va veure una mà enjoiada fent un gest ambigu que podia ser una invitació. No havia valorat prou l'Esquelet. A la seva manera, era una artista que podia rivalitzar amb qualsevol altre que es pogués trobar en aquesta ciutat fabulosa de pintors, poetes i cançons. *A veure què ha reservat per a l'emperador*, va pensar. *Si és tan seductora com aquestes primeres fragàncies, estic salvat*. Va agafar ben fort el rotlle Tudor i va allargar els passos a mesura que creixia la seva confiança.

Al mig de la sala principal de la Casa de l'Audiència Privada hi havia un arbre de gres vermell d'on penjava el que als ulls indoctes del visitant va semblar un gran ramell d'estilitzats plàtans de pedra. Unes branques amples de pedra vermella anaven des de la part superior del tronc de l'arbre fins als quatre angles de la sala. Entre les branques hi havia penjat un dossier de seda brodada amb or i argent, i sota el dossier i els plàtans, amb l'esquena contra el tronc gruixut de l'arbre de pedra, hi havia l'home més terrible del món (amb una excepció): un home baix i ensucrat amb un intel·lecte i una cintura enormes, estimat per l'emperador, odiat pels rivals envejosos, un adulator, un

llagoter, un devorador de trenta lliures de menjar per dia, un home capaç d'ordenar als seus cuiners que preparaessin mil plats diferents per a l'àpat del vespre, un home per a qui l'omnisciència no era una fantasia sinó un mínim requisit de la vida.

Era Abul Fazl, l'home que ho sabia tot (excepte les llengües estrangeres i les moltes parles incultes de l'Índia, que se li escapaven, de manera que era un inusual personatge monolingüe en aquella Babel poliglota de la cort). Historiador, cap d'espionatge, el més brillant dels Nou Estels i confident segon de l'home més temible del món (sense cap excepció), Abul Fazl coneixia l'autèntica història de la creació del món, que havia sentit, deia, als mateixos àngels, i sabia, també, la quantitat de farratge que es donava cada dia als cavalls dels estables imperials, i la recepta clàssica del *biryani*, i per què ara dels esclaus se'n deia *deixeables*, i la història dels jueus, i l'ordre de les esferes celestials, i els Set Graus del Pecat, les Nou Escoles, les Setze Categories, les Divuit Ciències i les Quaranta-dues Coses Impures. També estava assabentat, gràcies a la seva xarxa d'informants, de totes les coses que passaven en totes les llengües dintre de les muralles de Fatehpur Sikri, de tots els secrets murmurats, de totes les traïcions, de totes les indulgències, de totes les promiscuïtats, de manera que cada persona que es trobava entre les muralles també estava a la seva mercè, o a la mercè de la seva ploma, de la qual el rei Abdullah de Bukhara havia dit que era més de témer fins i tot que l'espasa d'Akbar: i només se'n salvava l'home més temible del món (sense cap excepció), que no tenia por de ningú, i que era, naturalment, l'emperador, el seu senyor.

Abul Fazl estava de perfil com un rei i no es va girar per mirar el foraster. Va continuar en silenci tanta estona que es va fer evident que pretenia insultar-lo. L'ambaixador de la reina Elisabet va comprendre que aquella era la primera prova que havia de passar. Ell també va restar en silenci i durant aquell mutisme terrible cada un va aprendre molt de l'altre. *Et penses que no em dius res*, pensava el viatger, *però amb la teva magnificència i amb la teva rudesia, amb*

la teva corpulència i la teva expressió severa, veig que ets un model d'un món on l'hedonisme coexisteix amb el recel i la violència –ja que aquest silenci és una forma d'assalt violent–, i es dona la mà amb la contemplació de la bellesa, i que el punt feble d'aquest univers de vici i venjança és la vanitat. La vanitat és l'encanteri que us té captius amb el seu embruix, i és gràcies al meu coneixement d'aquesta vanitat que aconseguiré el meu objectiu.

Llavors l'home més terrible del món (amb una excepció) finalment va parlar, com una rèplica als pensaments de l'altre.

–Excel·lència –va dir, sardònicament–, percebo que us heu perfumat amb la fragància dissenyada per seduir els reis, i dedueixo que no sou del tot innocent pel que fa als vostres mètodes. De fet, no en teniu ni un pèl, d'innocent. No m'he fiat de vós quan me n'han parlat per primera vegada fa uns moments, i ara que us he ensumat encara me'n fio menys.

El ros Mogor dell'Amore va intuir que Abul Fazl era l'autor original del llibre màgic d'ungüents d'on Mohini, l'Esquelet, havia tret les fórmules de les quals era adepta, de manera que aquests encantaments olfactivs no li feien cap efecte, i com a resultat també perdien la influència sobre totes les altres persones. Els guàrdies amb somriures beneïts de les quatre entrades de la Casa de l'Audiència Privada de sobte van recuperar els sentits, les joves esclaves tapades amb vels que esperaven posar-se al servei de l'august convidat van perdre aquell aire d'erotisme somiador, i el nouvingut va comprendre que es trobava com un home despullat sota la mirada que-tot-ho-veia del favorit del rei, i que només la veritat, o una cosa tan convincent com la veritat, el podria salvar.

–Quan l'ambaixador del rei Felip d'Espanya ens va venir a veure –va explicar Abul Fazl–, portava tot un seguici, i elefants carregats de presents, i vint-i-un cavalls d'obsequi de la més pura raça àrab, i joies. No es va presentar pas amb un carro de bous ni va passar la nit en un bordell amb una dona tan prima que no se sap ni si és una dona.

–El meu senyor, Lord Hauksbank de Mena, malauradament es va anar a reunir amb Déu i els seus àngels quan vam recalcar a Surat –va replicar el foraster–. Al llit de mort em va manar que complís la missió que Sa Majestat li havia encomanat. Ai las, la tripulació del vaixell era un niu de bergants, i abans que el seu cos fos fred es van posar a escorcollar i saquejar les seves cambres a la recerca de qualsevol cosa de valor que el meu amo pogués posseir. Confesso que va ser únicament gràcies a la bona fortuna que me’n vaig escapar amb vida, i la carta de la reina també, ja que, sabent que jo era un criat honest del meu amo, si m’hagués quedat a defensar la propietat de Lord Hauksbank m’haurien tallat el cap. Ara temo que la seva despulla no rebrà sepultura cristiana, però estic orgullós d’haver arribat a la vostra magnífica ciutat per complir la seva responsabilitat, que ara és meva.

–La reina d’Anglaterra –va mussitar Abul Fazl–, no és pas amiga, tinc entès, del nostre amic, l’il·lustre rei d’Espanya.

–Espanya és un pinxo filisteu –va improvisar l’altre ràpidament–, mentre que Anglaterra és la llar de l’art i de la bellesa, i de la mateixa Gloriana. No us deixeu enlluernar per les falagueries de Felip l’Aturat. Els iguals han de parlar entre ells, i és Elisabet d’Anglaterra el fidel reflex de la grandesa i l’estil de l’emperador. –Engrescant-se amb el tema, va explicar que la llunyana reina panotxa era ni més ni menys que el mirall occidental del mateix emperador, era Akbar en forma de dona, i ell, el Shahanshah, el rei de reis, era com una Elisabet Oriental, amb bigoti, no virginal, però en l’essència de la seva grandesa eren iguals.

Abul Fazl es va encarcarar.

–Goseu posar el meu senyor a la mateixa altura que una dona –va dir en veu baixa–. Ja podeu dir que sou afortunat de portar aquest rotlle que veig que porta l’autèntic segell de la corona d’Anglaterra, i per tant ens obliga a donar-vos un salconduit. Si no fos per això, estaria inclinat a recompensar tanta insolència llançant-vos a l’elefant ferotge que tenim fermat en un prat aquí a prop i

que ens serveix per desempallegar-nos dels porcs inacceptables.

–L'emperador és famós arreu del món per la seva generosa apreciació de les dones –va dir Mogor dell'Amore–. No trobo que sigui un insult que, com a joia d'Orient, se'l compari amb una altra magnífica joia, sigui del sexe que sigui.

–Els savis natzarens enviats a aquesta cort pels portuguesos de Goa no parlen gaire bé de la vostra joia –Abul Fazl va arronsar les espatlles–. Diuen que va contra Déu i que és una governant feble que aviat acabarà esclafada. Diuen que la seva és una nació de lladres i que vós sou probablement un espia.

–Els portuguesos són uns pirates –va dir Mogor dell'Amore–. Tots són bucaners i facinerosos. Un home savi no s'hauria de fiar del que diuen.

–El pare Acquaviva de la Companyia de Jesús és italià com vós –va reblar Abul Fazl–, i el pare Montserrat,⁴ el seu company, ve d'Espanya.

–Si vénen sota la bandera dels obscens portuguesos –va insistir l'altre–, és que s'han convertit en gossos pirates portuguesos.

Va esclatar una forta rialla en algun lloc, més amunt del seu cap, com si un déu es rigués d'ell.

[...]

---

4. Antoni de Montserrat (Vic, 1536 – Goa, Índia, 1600). Fill d'una família noble d'Osona, va estudiar a Barcelona. El 1588 va entrar a la Companyia de Jesús i el van destinar a Portugal, on va estudiar a la Universitat de Coïmbra i a Lisboa. El 1574 va ser destinat a la missió de la colònia portuguesa de Goa, a l'Índia. El 1580 va arribar, amb dos jesuïtes més, a Fatehpur Sikri, la nova capital de l'imperi mogol fundada per Akbar, i s'hi van estar un any dedicats als diàlegs i als debats religiosos, fomentats pel rei, amb representants d'altres religions com l'islam o l'hinduisme. Montserrat va deixar constància dels seus viatges en quatre manuscrits, dels quals només es conserva el *Mongolicae Legationis Comentarium*, referent a la seva estada a la cort del gran mogol. (N. de la T.)